

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VIII.

CELOVEC, PETEK, 19. JUNIJ 1953

ŠTEV. 31 (582)

IZ VSEBINE:

Velika kulturna prireditev v Borovljah — Slovensko kmetijsko šolo zbornica noče podpreti — Obvestila naprednih gospodarjev — Za gospodinjstvo in dom

Zakaj kriza na Koroškem?

Ko se je v prvih mesecih tega leta povzpelo število brezposelnih v mejah Koroške na okoli 24.000, kar pomeni preko števila v času najhujše krize 1929. leta, je mnoge tolažilo upanje, da bo z nastopom toplih mesecev do znosne mere skopnela tudi ta huda nadloga. Toda stvarnost, ki vselej gre po poti kakršno ji pripravimo, tudi tokrat ni mogla drugače.

Na merodajnih mestih izven Koroške so izgleda nekateri kaj radi preslišali svarila in predloge posameznih — predvsem gospodarskih — odborov iz „rdeče“ Koroške, s katerimi se je opozarjalo na preprosto in preizkušeno resnico; da je mogoče uspešno zajeziti brezposelnost le z vnaprejšnjimi — torej pravočasno podvzetimi ukrepi.

Nekateri tudi še danes posvečajo mnogo skrbi zaščiti tako imenovanega svobodnega gospodarskega udejstvovanja privatnih podjetnikov oziroma tvrdk in dajejo vsaki kontrolni meri, ki bi se naj podvzela s strani države z namenom zaščiti potrošnika pred velikimi apetiti za dobičkom — pečat „omejevanja“ osebnih svobode in iniciative... Medtem pa se je pri nas na Koroškem število brezposelnih v primeri z lanskim letom v istem času nič manj kot podvojilo. Namesto dobrih štirih tisoč brezposelnih koncem maja lanskega leta jih šteje mo letos 8222. Kljub temu, da obstoja gradbena sezona v glavnem le na koledarju, kaže kriza na delovnem trgu še nadaljne znake poslabšanja. Nedvomno ni malenkost, če čaka „v sezoni“ na delo okoli 8 % skupnega števila vseh aktivnih delovnih moči zaposlenih v industriji, obrti, trgovini in prometu.

Vendar pa to še ni vse, kar nam zadaja brigo in terja rešitev. Slednjemu se pridružuje venomer naraščajoče število brezposelne mladine, za katero upamo, da ji bo vsaj delno pomagano z bližnjim sprejetjem zakona o obvezni namestitvi vajencev v obrtnih in drugih podjetjih. Priče pa smo tudi težkega ekonomskega položaja malega in srednjega kmeta, posebno v izrazito hribovitih predelih ter praznih občinskih blagajn širom Koroške.

Ni torej čudno, če so pereče gospodarske razmere izzvale n. pr. delegacije gradbenih delavcev, ki so pri predstojnikih mestnih občin in deželne vlade terjali delo in če so se brezposelni začeli ukvarjati z mislijo o „marširanju...“ Povsem razumljivo pa je tudi, da se je pri iskanju izhoda iz tega mučnega položaja bilo potrebno globlje ozreti po vzrokih gospodarskih krčev, ki — kakor znano — med vsemi avstrijskimi deželami vselej najhujše „zavijejo“ prav na Koroškem. Tako se je na sejah deželne vlade in raznih posvetovanih gospodarskih odborov pri deželni vladi izkazalo, da so glavne težave posledica pičle pomoči zvezne vlade oziroma zveznega ministristva za finance, ki prvotno odobrenih sredstev za gradnje in pospeševanje kmetijstva na Koroškem ni nakazalo. Kot znano, privatna podjetja na Koroškem zdaleka ne razpolagajo s sredstvi, ki bi mogla oživeti ohromelo gradbeno dejavnost. V ta namen potrebnih sredstev nima niti deželna vlada a še manj zaradi odvajanja v zvezni proračun iz leta v leto bolj izčrpane občinske blagajne.

Spričo omenjenih razmer ni moglo priti do drugega kakor do krize. Čeprav to razume sleherni zrel človek, tega nočejo razumeti kakor kaže tisti, ki jim je socialistična večina na Koroškem trn v peti in ki v upanju, da bo le kdo nasedel ceni ironiji, širijo pravljico, da so za gospodarsko neuravnovešenost na Koroškem krivi — socialisti...

Doslej je pokazala deželna vlada ali boljše — pred vsem socialistični predstavniki v deželni vladi — polno skrb za izboljšanje gospodarskega gibanja. Zato je upati, da se člani deželne vlade iz Dunaja, kjer se te dni nahajajo, ne bodo vrnili praznih rok, temveč z odobronimi sredstvi za javni dela.

Tito o zunanjepolitičnih vprašanjih

Istrsko ljudstvo je proslavilo v nedeljo dve pomembni obletnici: 24-letnico smrti istrskega borca Vladimirja Gortana ter 10. obletnico vstaje, osvoboditve in dokončne združitve Istre z Jugoslavijo. Na kraju proslave — v Beramu pri Pazinu, rojstni vasi Gortana, kamor so prenesli posmrtno ostanke tega istrskega narodnega junaka, ki so ga ustrelili italijanski fašisti leta 1929 in čigar grob so našli šele lansko leto — se je zbrala stotisočglava množica. Proslave se je udeležil tudi predsednik Jugoslavije maršal Tito, ki je imel ob tej priložnosti slavnostni govor, v katerem je obravnaval tudi nekaj perečih zunanje-političnih vprašanj.

mogoča in velika življenjska sila, ki se je tu pokazala, je dokaz, kako zgrešeno je, če se posamezne države, ki so zaradi posebnih okoliščin v gotovih dobah zgodovine vladale tistim delom sveta, ki jim ne pripadajo, skušajo danes ponovno vrniti na svojo staro pot.“

„Danes se ponovno pojavljajo glasovi, da to ozemlje ni naše, da je tistih, ki so ga nekoč

osvojili. Danes se ponovno odpirajo apetiti ne samo po Trstu temveč tudi po Istri in celo Dalmaciji. Hotel bi poudariti, da to, da govorite v svojem jeziku, da vas 13 stoletij niso mogle zlomiti nobene sile, da je vse to dokaz, da je popolnoma absurdno, da se še danes postavljajo zahteve po tem našem ozemlju, po teh naših mestih.“

Tržaško vprašanje za Jugoslavijo ogromnega pomena

Glede vprašanja Trsta je maršal Tito poudaril, da je to vprašanje Jugoslavije in Italije. Ponovil je znani predlog o sovladju, to je da bi

bajali našo deželo. Mi hočemo ostati ob našem morju. To morje je bilo slovensko in mora biti slovensko, hrvatsko in jugoslovansko morje, ker

je to bilo stoletja naše morje, brez ozira na to, da so naši predniki podlegli nadmočnim sovražnikom. Zgodovinsko dejstvo je: mi smo tu bili in bomo tudi ostali. Ne potrebujemo ničesar njihovega. Če smo pripravljani na neke žrtve, tedaj jih ne dajemo zato, da se zadosti imperialističnemu apetitu, ampak za srečo našega naroda. Edino tedaj lahko nekaj žrtvuemo in nikakor drugače.“

Maršal Tito je poudaril, da bi Jugoslavija in Italija lahko živeli v dobrih medsebojnih odnosih, če bi v Italiji prenehali z imperialistično propagando proti Jugoslaviji. Podčrtal je pripravljenost Jugoslavije za razgovore, da bi se našla realna rešitev tržaškega vprašanja, ki je za Jugoslavijo ogromnega pomena. „Saj so to naši nacionalni interesi“ — je dejal — „interesi

naših ljudi, ki tam žive in mi tu ne bomo popuščali.“

Sovjetska zveza naj normalizira odnose z dejanji

Dalj časa se je maršal Tito pomudil ob sunjnih, da se Jugoslavija približuje Rusom. To zadevno je med drugim dejal:

„Reš se nam je Sovjetska zveza že malo nasmehnila. Izrazila je te dni željo, da bi mi poslali svojega veleposlanika v Moskvo, a oni njihovega k nam. Vse to je dobro in v skladu z našimi težnjami in našo politiko. Od leta 1948 nismo nikomur rekli, da nočemo nikdar več kakršnih koli odnosov s Sovjetsko zvezo. Poudarili smo našo željo, da pride v tem delu sveta vsaj do malo normalnejšega stanja. In če sedaj oni to ponujajo, jih ne bomo odbili.“

Mar pomeni to, da če se oni v Moskvi malo nasmehejo, da jim moramo z obema rokama poleteti nasproti, medtem ko sami preko svojih satelitov še naprej vodijo provokacije proti naši domovini? Ne bodo nas s tem prevarali in zaslepili. Po vsem tem, kar so nam storili zadnja

Nadaljevanje na 2. strani

Govorec najprej o težki zgodovini Istre je maršal Tito dejal:

„V teku trinajstih stoletij se je to ljudstvo borilo na tleh za svoj obstoj, za svoj jezik. Mnogo viharjev je šlo preko njega. Razni osvajalci so ga hoteli uničiti in izkoreniniti, posebno v času italijanskega fašističnega režima so ga hoteli raznaroditi in ga asimilirati, da to ljudstvo ne bi bilo več to kar je — Slovenci in Hrvati. Ali ta

bilo Svobodno tržaško ozemlje avtonomno, da bi imelo guvernerja, ki bi se menjal vsaka tri leta med Italijo in Jugoslavijo. Ta predlog bi bil edini možni izhod iz položaja, v katerega je zašlo tržaško vprašanje.“

Toda pri Italiji smo našli odpor. Oni hočejo vse Svobodno tržaško ozemlje. Porivajo nas v gore in planine, toda mi nočemo v planine. Mi smo bili v planinah 4 leta, ko smo osvo-

Obsedno stanje v Berlinu

Po nedavnih spremembah v Avstriji je prišlo tudi v Vzhodni Nemčiji, čim se je vrnil sovjetski visoki komisar Semjonov v Berlin, do še večjih sprememb sovjetskega zasedbenega režima. Nenadni preobrat so utemeljili s priznanjem, da je vzhodnonemška vlada storila mnogo napak, ki jih je treba popraviti.

Novi veter iz Moskve je povzročil med vzhodnonemškimi kominformovci velik poplah. Dosedanji voditelji se ne počutijo več varne. Zlasti se je nevarno zamajal stolček podpredsednika vlade in generalnega sekretarja kominformistične Enotne socialistične stranke Ulbrichta.

V novo nastalem položaju so pričeli v tork gradbeni delavci v sovjetskem sektorju množično demonstrirati proti teroru vzhodnonemške vlade, ki je zvišala delovne norme. Demonstranti so pozivali vse delavstvo na generalno stavko ter terjali svobodne volitve. Vlada Grotewohla-Ulbrichta je bila prisiljena preklicati odlok o zvišanju delovnih norm. Delavci pa so nadaljevali s stavko in demonstracijami proti kominformističnemu režimu.

V sredo so se demonstracije ponovile. Nad 30.000 vzhodnonemških delavcev se je pomika-

lo v petdeseterostopih proti vladnim palačam vzhodnega Berlina. Na demonstrante, ki so zahtevali odstop režima in svobodne volitve, je vzhodnonemška policija navalila s strojnimi, sovjetski tanki pa so neusmiljeno streljali v množico. Sovjetske oblasti so poslale tanke in ojačave čet iz svojih garnizij v Vzhodni Nemčiji. Nemiri so trajali ves dopoldne in tudi še potem, ko je bilo proglašeno obsedno stanje, s katerim so na ukaz Sovjetov prepovedali vse demonstracije, zborovanja in vsako zbiranje na ulicah in trgih. Ob zaključku lista so poročila iz Berlina navajala, da se je v Zapadnem Berlinu zvedelo doslej o sedmih smrtnih žrtvah in 60 težko ranjenih, ki so jih prenesli v zapadni sektor mesta.

V proklamaciji po radiu je ministrski predsednik Grotewohl zvalil krivdo za nered na „fašistične elemente, ki bi hoteli s provokacijami in neredi otežkočiti vzpostavitev enotne Nemčije.“ Hkrati je napovedoval stroge kazni za krivce nemirov. V Zapadni Nemčiji pa so prepričani, da je prišlo do teh dogodkov zaradi ogorčenja vzhodnonemških delavcev nad zasovražnim kominformističnim režimom in težkim gospodarskim stanjem, ki ga je leta z-krivil.

Izvršni odbor DF DL je zasedal

Celovec, 14. 6. 1953. — Izvršni odbor Demokratske fronte delovnega ljudstva je na svoji današnji seji po poročilu sekretariata o delu in razvoju v zadnjem času razmotrival o trenutno perečih vprašanjih. Med drugim je razpravljaval o osnutku zakona o ureditvi dvojezičnega pouka na javnih ljudskih šolah in jezikovnega pouka na javnih glavnih in srednjih šolah Koroške in ugotovil, da je novi osnutek slabši od dosedanje odredbe in zato za koroške Slovence popolnoma nesprejemljiv.

Iz sekretariata DF DL.

Velika kulturna prireditev v Borovljah

Ko smo v našem listu poročali o premieri Bučarjeve spevoigre „Studentje smo“, ki so jo 17. maja uprizorili igralci Slovenskega prosvetnega društva „Dobrač“ z Brnce ob sodelovanju jeseniškega orkestra in baleta na Jesenicah, smo hkrati tudi že obvestili naše čitatelje, da bo priljubljena opereta uprizorjena dne 14. junija v Borovljah. Od takrat so se ljubitelji slovenske prosvete že veselili kulturnega užitka, ki ga jim naj bi nudila boroveljska prireditev.

Komaj dva tedna sta minila od nastopa ljubljanske Opere v celovškem Mestnem gledališču in se po naših vaseh še vedno pogosto govori o nepozabnih slikah in melodijah iz „Gorenjskega slavčka“ in „Vraga na vasi“. In preteklo nedeljo se je spet dvignil zastor, tokrat na odru do zadnjega kotička zasedene boroveljske kinodvorane, da odpre pogled na preprosto in kljub temu okusno improvizirano panoramo jadranskega otoka Rab — prizorišče za tudi pri nas na Koroškem znano in priljubljeno spevoigro iz veselega dijaškega življenja „Studentje smo“. Le 14 dni presledka med dvema velikima prireditvama je vsekakor zelo kratek čas in je morda marsikdo računal z več ali manj slabo udeležbo. Toda temu nikakor ni bilo tako,

dinandu Kropivniku. Prav tako pa velja naša zahvala tudi dirigentu orkestra prof. Kleču, voditeljici baleta prof. Visiakovi ter ne nazadnje tov. Silvu Ovsenku, ki je spretno vodil skupne vaje igralcev, orkestra in baleta.

Ako spregovorimo o posameznih igralcih, je treba že vnaprej naglasiti eno: igrali so vsi od prvega do zadnjega dovršeno in globoko doživeto. To je najboljši dokaz tudi za to, da sta imela režiser in režiserka pri izbiri ljudi za posamezne vloge res srečno roko. Slavko Galob v vlogi profesorja Goloba si je že takoj v prvem prizoru osvojil srca gledalcev in jih potegnil za seboj tako s svojo prikupno igro kakor tudi s svojim simpatičnim glasom. Bil je v vsakem oziru posrečen partner za gospo Lebanovo, naglušno in staromodno operno divo „iz srednjega veka“, ki jo je temperamentno igrala Slavka Kropivnikova. Njeno igranje je v gotovih prizorih že mejilo na profesionalizem in le od časa do časa je prišlo do izraza diletantstvo. Kvalitetno ji je verjetno najbolj sličila Roza Ožganova kot gospa Senčarjeva, vdova in trgovka, ki se je v zadnjem dejanju spet zblížala s svojim „dobrim prijateljem“ iz mladih let trgovcem Kobetom (Kori Perč). Dobro zasedene so bile tudi vloge mladih ljubimcev, izmed katerih sta Nada (Marija Kropivnikova) in Student Lado (Tonči Pavlič) posebno ugajala s svojimi pevskimi vložki, medtem ko sta igralsko pokazala večjo gibčnost študentka Nina

(Milenska Slaperjeva) in Student Živko (Rudi Mikl). Izrazit igralski talent predstavlja Hanzi Trunk kot Nadin neljubljani ženin Breithut ter njegov brat Lojzek Trunk kot živahni študent Marjan. Dobro igrano komičnost je bilo videti pri večno lačnem študentu Okiju (Tone Sluga) ter pri študentu in natakarku (Franci Fritz), prav tako pa so se z dobrim igranjem izkazali tudi vsi ostali igralci.

Posebno navdušile pa so gibčne baletke jeseniške gimnazije, ki so kljub mladim letom demonstrirale toliko prisrčne gracioznosti, da so zadržile slehernega gledalca. Poleg nastopa v momarskih oblekah ob pričetku in ob koncu igre so v ljubkih baletnih oblekah zaključile drugo dejanje, medtem ko sta v tretjem dejanju momarček in momarka nastopila z duetom.

Lahko trdimo, da je bila nedeljska prireditev Slovenske prosvetne zveze v Borovljah navkljub mnogim oviram in težočam uspešna v vsakem oziru, od pevskega koncerta moških in mešanih pevskih zborov SPZ mimo posrečene scenarije ter dobro izbranih kostumov in mask do dovršenega nastopa jeseniškega baleta in orkestra ter igralske skupine z Brnce. Zato se upravičeno veselimo nadaljnjih uprizoritev, ki so predvidene tako pri nas na Koroškem kakor tudi v Sloveniji.

Prizor iz spevoigre „Studentje smo“. Nadaljnje slike bomo objavili v slikovni prilogi.

marveč je bila dvorana, ki ima okoli 450 sedežev, dobesedno napolnjena do zadnjega kotička. Tokrat je bila zbrana v boroveljskem kinu vsa bližnja in daljna okolica Borovelj, prišlo pa jih je mnogo tudi iz mesta samega, med njimi župan boroveljske mestne občine g. ravnatelj Lang. Prav tako so bili navzoči tudi člani jugoslovskega konzulata iz Celovca.

Nastop moških in mešanih pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze, katerih udeležba je bila vsled raznih razlogov žal omejena, je kljub dejstvu, da tokrat niso nastopili vsi zbori polnoštevilno, navdušil vse številne poslušalce, ki tudi niso štedili z dolgotrajnim plaskanjem po vsaki posamezni točki sporeda, kateri je obsegal iste pesmi, ki so jih združeni zbori peli ob priložnosti gostovanja ljubljanske opere. Pod vodstvom priznanega dirigenta — gosta Radovana Gobca so pevke in pevci zapeli lepe slovenske narodne in umetne pesmi, ki so vsakomur v dvorani globoko odjeknile v srcu.

Po kratkem odmoru se je zastor ponovno dvignil in čez oder so priplesale dijakinje jeseniške gimnazije, oblečene v ljubke momarske obleke; nosile so s seboj velike črke za napis „Studentje smo“, s katerim so nakazale pričetek Bučarjeve operete. Pri plesu jih je pod vodstvom dirigenta prof. Kleča spretno spremljal orkester jeseniške glasbene šole, ki je dovršeno igral tudi pri nadaljnjih glasbenih in baletnih vložkih med potekom igre.

O vsebini spevoigre „Studentje smo“ je bilo v kratkih besedah spregovorjeno že v poročilu o premieri na Jesenicah in bi poudarili le toliko, da je lahki, šegavi in melodiozni značaj igre tudi v Borovljah zgrabil ter potegnil za seboj slehernega gledalca ali poslušalca in se je povezanost dvorane z odrom občutno stopnjevala od dejanja do dejanja ter dosegla ob finalu višek, ki ga gotovo ne doživi vsaka diletantska prireditev. Sicer je bilo pri igralcih zlasti v prvem dejanju opaziti nekoliko negotovosti oziroma bojazni, kar pa se je že v drugem dejanju spremenilo v samozavest in odločnost. Morda je tukaj nekoliko krivo pomanjkanje skupnih vaj igralcev in orkestra, katerih po nastopu na Jesenicah ni bilo več. Kljub temu pa lahko rečemo, da so Brnčani z nastopom v Borovljah ponovno pokazali igralsko kvaliteto, ki je za igralce-diletante vsekakor nekaj posebnega. Zato pa ne bo odveč, če se tudi tem potom zahvalimo za ves trud pri pripravi spevoigre režiserki Slavki Kropivnikovi ter pevovodji Fer-

Goriški list o izdajstvu razbijačev

Našim bralcem je znano, da sta na Goriškem obe slovenski skupini, napredna Demokratična fronta in konservativna SDZ sklenili in pozvali slovenske volivce, naj pri volitvah z oddajo belih glasovnic protestirajo proti temu, da je novi volilni zakon onemogočil Slovencev zastopstvo v parlamentu in senatu, kot ga imajo druge, enako močne narodne manjšine v Italiji.

„S tem sklepom so soglašali vsi zavedni Slovenci, z njim so prvotno soglašali tudi pristaši SKSZ (vaticansko-klerikalna struja v SDZ op. ur.) z duhovniki na čelu“ — ugotavlja v zadnji številki goriški slovenski list „Soča“

„To pa“ — piše „Soča“ — „ni bilo prav vaticanskim spletkarjem, ki dejansko vladajo v Italiji. Zato so preko nadškofije zahtevali od slovenskih duhovnikov, da do takega složenega protesta zamejskih Slovencev ne sme priti in da morajo njihovi pristaši voliti demokristjane, čeprav ti do sedaj niso izpolnili niti najosnovnejših obveznosti nasproti naši narodni manjšini. Ti ‚slovenski‘ duhovniki so takoj ubogali, čeprav v necerkvenih zadevah niso dolžni ubogati svojih predstavnikov, še manj pa kadar zahtevajo od njih krivično dejanje. Iz spovednice, s prižnice, preko Marijine družbe in drugih organizacij so začeli soliti pamet svojim lahkovernim ovčicam in zlorabljati verska čustva, zlasti pri starejših ženicah. Govorili so, da je vera v

nevarnosti, da je oddaja praznih glasovnic protikrščanska itd.

Zlasti so se v taki umazani propagandi, ki je zlorabljal verska čustva naših preprostih ljudi, da bi jim še bolj trdno zapela suženjske okove, odlikovali tisti, dušni pastirji, ki so že enkrat zapustili in izdali svoje vernike v svobodni domovini, ter si sedaj kot begunci ali optanti lastnijo pravice, da vodijo slovensko ljudstvo na tej strani meje v novo propast.“

„S takim postopanjem“ — nadaljuje list — „pa ti ljudje niso ničesar rešili, čeprav so svoje lahkoverne ovčice prepričali ali prisilili, da so si ponovno naložile na vrat tiste, ki so jih že vsa povojna leta zatirali. Nasprotno so po drugi strani pa oni krivi, če se je del tistih slovenskih ljudi, ki niso hoteli slediti njihovemu pozivu in ko so videli, da je narodna enotnost razbita, obrnili na drugo stran in volili prav za tiste italijanske stranke, ki pomenijo po zatrjevanju vaticanskih spletkarjev največjo nevarnost za vero, ali točneje, za klerikalizem.“

Ali ste s tem, da ste še enkrat razbili slovensko enotnost pri obrambi osnovnih človečanskih pravic res rešili svoj klerikalizem? Ali niste s tem samo dejansko razbili tisto SDZ, pod katere plaščem ste rovarili in spletkarili proti lastnemu ljudstvu? Volilni rezultati po slovenskih naseljih nosijo pečat vašega izdajstva!

Tito o zunanjepolitičnih vprašanjih

(Nadaljevanje s 1. strani)

4 leta, jim nikdar več ne bomo mogli povsem verjeti.

Mar nam lahko nadoknadijo materialno in moralno škodo, ki so nam jo povzročili? Koliko so nas samo klevetali! Še vedno smo za njih fašistična država. Na glavo so obrnili vso zgodovino zadnje vojne, govoreč, da se nismo borili in da smo bili plačani od Nemcev. Takim ljudem se je treba približati z odprtimi očmi in dobro paziti, da spet ne nasedemo.

Atlantski pakt za FLRJ nepotreben

Glede atlantskega pakta je maršal Tito dejal, da Jugoslaviji ni potreben. Poudaril je:

„Mi smo rekli, da smo na strani tistih, ki se borijo proti napadalnosti, ki varujejo mir v svetu. Nikdar ne bomo s tistim, ki bi začel napadalo ali preventivno vojno. Mi smo član svetovne skupnosti, imamo svoje predstavnike v Združenih narodih. Mi bomo svoje dolžnosti zavestno izpolnili; več pa od nas ni treba pričakovati.“

Lahko sporočim Zahodu, naj ne bo nervozen. Sovjetska zveza dela sedaj gotove odstopce. Jaz bi reknel, da vse to ni manever, ker ne more vse biti manever, marveč potreba, ki je Sovjetska zveza prišla v zagato. Potrebno ji je spremeniti malo svojo zunanjo politiko, da zavije z one krute stalinske linije, ko je hotela prigrabiti ves svet, ko sploh ni priznavala nobenemu malemu narodu pravice do obstoja, marveč je mislila, da lahko sama ona prinese svobodo nekemu narodu s svojimi rdečimi bajonetmi. Jaz verjamem, da lahko sama ona prinese svobodo nekemu narodu, da lahko popraviti svoje metode v zunanji politiki, da nastopa malo drugače, z eno besedo, da stori določene odstopce in pozneje verjetno

Nam so potrebni normalni odnosi. Pričakujemo, da z dejanji dokažejo, kako jih hočejo normalizirati. Njihovim besedam ničesar ne verjamemo, verjamemo samo dejanjem.

Še nekaj bi hoteli poudariti: v tem štiriletnem boju smo zmagali. Ostali smo tu, resnica je zmagala. Vsemu svetu je danes jasno, kaj je na stvari, ves svet ve, da je laž, kar so o nas govorili, in da smo resnico povedali mi. To je velika, ena izmed največjih zmag do danes. Izvojevali smo jo zaradi enotnosti naših narodov.“

tudi večje. Razume se, da jaz ne morem verjeti, da se bo SZ odrekla cilju. Tu res nimamo nobenih iluzij. Toda morda bo z manjšim za-

Balkanski pakt — trdnjava miru

V zvezi z balkanskim paktom, ki so ga podpisale Jugoslavija, Grčija in Turčija, je maršal Tito poudaril, da predstavlja močno trdnjavo miru v tem delu sveta in da bodo Jugoslavlani ostali dosledni člani balkanske zveze. Dejal je:

„Balkanskega pakta nekateri ljudje v Sovjetski zvezi nimajo radi. Oni nas napadajo in govorijo, da je to agresivni pakt. Smešno! Kako moremo biti agresor mi, kako naj bi mi napadli državo, ki ima 200 milijonov prebivalcev, ki ima največje armado na svetu! Mi smo sklenili ta pakt, da bi se laže ubranili, in on resnično predstavlja realno silo v tem delu Evrope.“

Mi ostajamo pri tem sporazumu in napačno mislijo na Zahodu, da bomo mi od njega odstopili zaradi tega, ker želimo normalne diplomatske odnose z Rusi. Normalni odnosi niso odvisni od nas, marveč od Rusov, od Sovjetske zve-

Ali se zavedate, kako klavna je vaša vloga, kako neznansko ste daleč od tistega kaplana Martina Čedermaca, ki je vedel, kje je njegovo mesto, ki je bil zvest svojemu ljudstvu v dobrem in slabem in se je uprl tudi videmski kuriji, kadar je šlo za obrambo pravice proti krivic!

Nad 3500 slovenskih volivcev na Goriškem pa, ki niso sledili vašemu izdajalskemu pozivu, ampak svoji vesti, in so ostali zvesti samim sebi in svojemu rodu, pa nam je porok, da je zdravo jedro našega ljudstva dovolj močno, da bo prenesel naš ubogi in zatirani ter sedaj še prevarani narod v zamejstvu tudi ta zahrbtni napad od tistih, ki so še do včeraj trdili, da so njegovi zaščitniki. Okrog tega jedra se bodo zopet zbrali tudi tisti, ki so jih taki „garjevi“ dušni pastirji tako kruto preslepili in osleparili. Spregledalji bodo in tedaj bo naše ljudstvo samo izpljuvalo iz svoje srede vse take lažisvečevnike“, zaključuje „Soča“.

Žrtvam bodo postavili spomenik

V Dravogradu je Zveza borcev na delu, da bo s pomočjo množičnih organizacij in gospodarskih podjetij postavila spomenik 42 žrtvam fašizma, ki so jih nacisti na nečloveški način do smrti mučili. Spomenik bo takšen, da bo imel vsak mučeniško preminuli Dravograjčan posebno žaro z napisom in sliko, postavili pa ga bodo na vrtu zgradbe, kjer te žrtve počivajo. Od spomenika bo speljana pot v kleti zgradbe, kjer so še ohranjene nemške celice z vsemi napisi in mučilnimi napravami. Ohranjena sta tudi še bazena, v katerih so imeli gestapovci v enem slano v drugem pa vročo vodo, kamor so izmenoma metal krvavo pretepepe gole žrtve.

Dravograd se pripravlja tudi na svečanost, na kateri se bodo spominjali tistega 4. julija, ko so Nemci množično izseljevali domačine. Sodelovale bo, vse organizacije ter v medsebojni tekmi doprinesle, da bo svečanost v spomin žrtvam fašizma najbolje uspela.

Novi člani Slovenske akademije

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je na svoji generalni skupščini minuli teden izvolila devet novih rednih in 14 dopisnih članov.

Za nove redne člane najvišje slovenske kulturne ustanove so bili izvoljeni: književnik France Bevk, Pavel Golia in Miško Kranjec, univerzitetni profesorji dr. Karel Oštr, dr. Anton Sovre in dr. Srečko Brodar, umetnostni zgodovinar dr. Izidor Cankar, akademski kipar Boris Kalin in skladatelj Marijan Kozina.

Med novo izvoljenimi dopisnimi člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti je tudi redni profesor filozofske fakultete in rektor univerze v Ljubljani dr. Fran Zwitter.

dovoljna. Velika država, ki je po drugi svetovni vojni šla popolnoma po stopinjah imperializma, se težko odreče svojemu cilju. Dokler oni smatrajo silo kot vodilni faktor v svetu, ne verjamem, da se bodo odrekli cilju. Toda na nas je, da storimo vse, kar je v naši moči, da vzpostavimo z vsemi državami, pa tudi s Sovjetsko zvezo, kolikor toliko dobre odnose, da ne bi imeli na svojih mejah s satelitskimi državami toliko muk, kolikor jih imamo danes. Mi teh narodov ne sovražimo. Nam je žal, ker je stalinska politika razbila ono, kar smo mi gradili po 1945. letu, da bi nekako približali te narode ene drugim in dosegli boljše sodelovanje med nami vsemi. Žal nam je, toda jaz mislim, da je še bolj žal mnogim izmed njih (ki še niso izgubili glave), ker niso šli po naši poti lastnega upravljanja na svoji lastni zemlji. Tedaj bi tudi prijateljstvo s Sovjetsko zvezo bilo res realna stvar.“

Naši narodi ne zaslužijo, da se o njih sumi. Oni so dokazali, kot v najnovejši tako tudi v pretekli zgodovini, svojo vernost svojim zaveznikom. Mi ne obračamo plašče, kakor piha veter. Mi znamo držati svojo besedo in smo vedno govorili resnico in vsakomur rekli v oči, kako daleč lahko gremo, a od kje dalje ne moremo.“

Slovensko kmetijsko šolo zbornica noče podpreti

Minuli teden je zasedal glavni odbor Kmetijske zbornice za Koroško. Med razpravo o proračunu za leto 1953 je slovenski zbornični svetnik Janko Ogris postavil tudi zahtevo, naj Kmetijska zbornica podpre in sprejme v svoj proračun primerno vsoto za slovensko kmetijsko šolo v Podravljah, ki jo je ustanovila Slovenska kmečka zveza. Poudaril je, da hočejo biti Slovenci enakopravni z drugimi sodeželandi, saj tudi plačujejo iste davke in tudi slovenski kmetje dajejo iste prispevke za Kmetijsko zbornico. Zato so upravičeni zahtevati, da zbornica, ki ustanavlja in vzdržuje celo vrsto nemških kmetijskih šol, podpre tudi slovensko kmetijsko šolo. Slovenska kmečka zveza je bila prisiljena z ustanovitvijo svoje šole seči po samopomoči, ker so imeli za zahteve slovenskih kmetov po ustanovitvi javne slovenske kmetijske šole vse doslej povsod, pri ministrstvih, pri deželi in v zbornici le gluha ušesa.

V odgovoru na zahtevo predstavnika slovenskih kmetov se je prezident Gruber poslužil stare taktike izbegavanja in zanikanja pristojnosti. Trdil je, da glede slovenske kmetijske šole, „ki jo hoče ustanoviti slovenska združena zveza“ (gospodu gre očitno ime slovenske ustanove Slovenska kmečka zveza še težje z jezika), Ogris ni zadel pravega naslova, da je za kmetijske šole pristojna dežela, vsled česar naj se obrne tja.

Še bolj značilen pa je bil odgovor ing. Maierhoferja, ki je dejal, da mora ta šola najprej pokazati, v kakšnem duhu se bo na njej poučevalo (ali je res samo slučaj, da z istim bavljanjem strahu po deželi tudi Tischlerjeva družina?) in koliko bo doprinesla h kmetijski izobrazbi. Pristavil je še, da Slovenci vendar ne morejo zahtevati, da bi zbornica nekaj podpirala, kar bi bilo naperjeno proti enotnosti dežele.

Popolnoma drži odgovor, ki ga je dal tov. Ogris: „Dolga leta že zahtevamo ustanovitev slovenske kmetijske šole, nikdar pa nismo postavljali pogojev, kakšen duh naj vlada v tej šoli. Zahtevali smo le, naj bo slovenska s takimi učitelji, ki popolnoma obvladajo slovenščino.“

Mariborski teden

V Mariboru so priprave za Mariborski teden v polnem teku. Mariborski teden bo v dnevih od 4. do 19. julija. Na tednu bo na sporedu vrsta kulturnih in športnih prireditev in kot posebnost „Miklova Zala“ pod vodstvom režiserja Frana Žizka.

Predvsem pa bo Mariborski teden pokazal razvoj in napredek slovenskega gospodarstva. Istočasno bo to revija mariborske industrije, ki bo pokazala kakšne stroje lahko nudi v veliki kmetijski obnovi. Teden bo imel tudi nalogo pridobivati štajerskemu vinu nekdanji slovesni na mednarodnih tržiščih.

Kulturna in športna vsebina bo najboljše sredstvo za razvedrilo delovnih množic.

Da smo si sedaj pričeli pripravljati sami to šolo, je posledica stalnega odklanjanja naših zahtev.

Mi bi gospodu ing. Maierhoferju odgovorili in zatrдили še to, da v naši kmetijski šoli v Podravljah prav gotovo ne bo vladal OeVP-jevski duh (za smrad imamo namreč zelo občutljive nosove in nam tudi nadišavljeni grofje, he-

renpavri in njihovi lakaji zaudarjajo po gnilobi) in niti tak duh, kakor je vladal v nacističnem brlogu Maierkaubitscha, ko je v njem imel veljavno besedo tudi še g. Maierhofer. Brez strahu pred zamero bi ga bili vprašali, če je tudi še danes mnenja, da je bilo njegovo takratno udejstvovanje koristno za enotnost dežele.

Pasivna trgovinska bilanca

Centralni urad za statistiko navaja številke o uvozu in izvozu v prvem četrtletju 1953, kjer je razvidno, da je znašala vrednost uvoženega blaga okroglo 2,9 milijard šilingov in je za 1,2 milijarde nižja kot v prvem četrtletju 1952. Izvoz je znašal po množini izvoženega blaga 11,141.463 ton, to je za 411.000 ton več kakor v istem času v preteklem letu. Toda vrednost izvoženega blaga je znašala 2676 milijonov šilingov manj kakor preteklo leto. To neugodno razmerje, manjši donos pri večji množini izvoženega blaga je pripisati padcu cen na svetovnem

trgu in znižanju cen v Avstriji zaradi poživitve izvoza.

V prvem četrtletju 1953 je znašala cena uvoženega blaga 920 odstotkov v primeri z letom 1937 in nasproti temu izvoženega blaga samo 653 odstotkov. Če bi bila relacija cen med uvozom in izvozom v splošnem enaka kakor pred vojno, bi mogla biti trgovinska bilanca izravnana. Tako pa je nastal v prvem četrtletju 1953 v komercialnem trgovinskem prometu deficit v znesku 97 milijonov šilingov, v celokupni trgovini vključno ERP-uvoza pa 37 milijonov šilingov.

Vpisovanje energijskega posojila

Izgradnja vodnih sil je za Avstrijo največjega gospodarskega pomena. Avstrija ima kot ena na vodnih silah najbogatejša država v Srednji Evropi neizčrpane možnosti dvigniti proizvodnjo električne energije. Proizvodnjo bi mogli dvigniti, ki bi donosala letno 40 milijard

kilovatih ur. S to silo bi bilo mogoče v bodočnosti zadovoljiti potrebe domačega gospodarstva in to kljub večjim zahtevam. Poleg tega pa bi še tok izvažali kot dragoceno izvozno dobrino.

Z izgradnjo energijskih tvornic v Kaprunu

Prihcanek za ženo in otroka...

V VREDNOSTI ZAJAMČENO
Z DAVČNIMI OLAJŠAVAMI

ENERGIJSKO POSOJILLO 1953

VELIKE MOŽNOSTI DOBITKOV

VPISOVANJE TUDI NA
OBROKE V PODJETJU

ATELIER KOSZLER

Blaž Singer:

Zasebni, mezdni ali skupni kmetijski stroji?

(1. nadaljevanje)

V prvem delu pričujoče razprave smo obravnavali prednosti in hibe zasebnih strojev v našem povprečnem kmetijstvu. Pri argumentih za in proti zasebnim strojem, ki bi jih potrebovali za odgovarjajočo mehanizacijo — to je za v vsakem primeru posebej mogoči maksimalni dvig produktivnosti površine in človeške delovne sile ter za potrebno razbremenitev za delo na kmetiji razpoložljivih ljudi —, se je izkazalo, da naletimo v tem primeru na dve resni oviri, to je na pomanjkanje denarja ter na prenizko strokovno usposobljenost naših kmečkih ljudi za oskrbo traktorja z vsemi priključki in za delo z njimi.

In vendar poznamo že niz primerov, kjer so našim podobne kmetije tako mehanizirane, da delajo brez vprežne živine. Take kmetije niso samo v Ameriki, imamo jih v hribovitih predelih Zapadne Nemčije, imamo jih okoli 100 na Solnograškem, njihove prve zaplodke pa imamo tudi že na Koroškem. Ker mi je ravno pri roki, bom k temu vprašanju navedel primer iz Neckarelza v zapadnonemški pokrajini Baden. Gre za kmetijo z 8 ha kmetijsko obdelane zemlje, ki so jo v pogledu na mehanizacijo proučevali avstrijski strokovnjaki na študijskem potovanju v juliju preteklega leta. Le-ti so ugotovili, da so na njej vsi problemi mehanizacije, predvsem pa mehanizacije pridomnih del tako vzorno rešeni, da delo ni več poseben

trud in garanje. Za zunanja dela ima kmetija traktor s potrebnimi priključki, vsled česar je odpravila konje in ima namesto njih več molznic. V nujnih primerih zapreže krave. Vsi stroji in naprave so kolikor le mogoče enostavne in zato poceni, vsak delovni družinski član zna z njimi ravnati. Kmetija pa ima tudi primitivno popravljalnico strojev. Samo po sebi razumljivo je, da so zemljisčca te kmetije že primerno zložena (arondirana).

Taki primeri gredo v Zapadni Nemčiji v stotine. Zakaj ne pri nas? V opravičilo, da so se pri nas k temu razvoju pričele usmerjati šele redke posamezne kmetije, navajam, da stane pri nas komplet mali Steyr-tractor okoli 25.000 l mleka, v Zapadni Nemčiji pa samo 10.000 l da so v Nemčiji donosi na polju in pri živini višji, kakor na naših od vseh oblastnih činiteljev desetletja zapostavljenih in vsled tega zaostalih in obubožanih malih kmetijah. Zadnja od teh dveh razlik velja tudi v primerjavi razvoja na Solnograškem in pri nas.

Za naše razmere je torej zasebna mehanizacija kmečkega dela, kakršna bi bila potrebna spričo naših okoliščin, predragá in preveč tvegana. Nujno je zato, da iščemo cenejše in zanesljivejše poti.

Problem mezdnih strojev

Cenejšo pot k vsaj do neke mere boljšemu učinku dela in delovnih stroškov je uporaba

mezdnih strojev, ki jih proti plačilu dajejo na razpolago večji kmetje, zadrage, strojne postaje in občine, v nekaterih deželah tudi industrija in trgovci s kmetijskimi stroji. Tega načina uporabe kmetijskih strojev se po naših krajih čedalje bolj poslužujemo. Najdemo ga običajno v treh oblikah.

1. Kmetijski stroji n. pr. traktor, travniška brana, čistilnik za žito, škropilnica in drugi specielni stroji (goseničar, buldožar, parilna baterija in podobni) so last, obstoječih zadrug, občin in kmetijskih ustanov, ki jih po vnaprej določeni tarifi pošiljajo na delo h kmetom, ki jih potrebujejo.

2. Dežela je investitor in nakupuje obdelovalne kmetijske stroje ter ustanavlja po podeželju strojne postaje (Kärntner Landmaschinenhöfe); ona nadzira poslovanje teh postaj ter upravlja in oskrbuje vse stroje na svoje stroške. Kmet se poslužuje strojev ter mora delo z njimi deželi plačati.

3. Zasebni večji kmetovalci, ki posedujejo še traktor, vrsto večjih poljskih strojev ter pridomnih strojev in tehničnih naprav, opravljajo po potrebi dela tudi v sosesčini proti plačilu v denarju ali pa proti ročnemu delu na teh kmetijah pri košnji in žetvi.

Če se kmetovalec poslužuje pri opravljanju svojih del ene ali druge oblike meznega stroja, mu je to brez dvoma že v veliko olajšavo. V času, ko se mu nakopičijo najrazličnejša dela, ki morajo — da se ne godi škoda — biti pravočasno opravljena, ročne in vprežne delovne sile pa mu manjka, je mezdni stroj edina rešilna bilka. Tako smo n. p. v letošnji pomladi na šolski kmetiji v Podravljah — ki smo jo prevzeli

na Solnograškem, v Rosenau v Zgornji Avstriji in v Reisecku na Koroškem se bo zvišala proizvodnja električne sile za 400 milijonov kilovatih ur in bi se v prihodnjih letih z izvršenimi, nadaljnimi projekti stalno dvigala.

Enegijsko posojilo je vpisovanje dolgoročne kredita avstrijskemu gospodarstvu za izgradnjo vodnih sil. Družbe: Ennskraftwerke A. G., Steyr, Zgornja Avstrija, Oesterreichische Draukraftwerke A. G., Celovec, Oesterreichische Elektrizitätswirtschaft A. G., Dunaj, Tauernkraftwerke A. G., Zell am See, Solnograd, nameravajo s pomočjo enegijskega posojila dokončno izgraditi že imenovane električne tvornice in tako zagotoviti gospodarstvu in prebivalstvu električni tok, ki bo najvažnejši pripomoček za ohranitev zaposlitve v avstrijskem gospodarstvu in uspešno sredstvo proti grozeči brezposelnosti.

Prvo vrsto posojila bodo obrestovali po 5 odstotkov letno in bo teklo 25 let. Od šestega leta dalje bodo družbe vračale letno eno dvajsetino vpisanega posojila najmanj v nominalni vrednosti. Drugo vrsto posojila bodo obrestovali po 4 1/2 odstotka letno in bo teklo pet let. Po petih letih bodo na željo vpisnika posojilo vrnilo ali pa bodo iztek od leta do leta podaljšali, pri čemer bodo obresti vsako leto za 1 odstotek višje in morejo narasti do največ 9 1/2 odstotkov. Petodstotne zadolžnice bodo izstavljenе za 1000 in 200 šilingov, štiri in pol odstotne pa na 500 in 100 šilingov.

Država je zagotovila vpisnikom enegijskega posojila velike davčne ugodnosti.

Vrednostno jamstvo pomeni, da vrednost posojila po morebitnih spremembah vrednosti denarja ne bo prizadeto, ker odgovarja 1000 šilingov povprečni ceni 4629,6 kilovatih ur (spojitvena tarifa).

Vpisniki enegijskega posojila imajo tudi izglede na visoke zadetke pri vsakoletnih žrebanih. Dobitke bodo izplačali brez odbitka in niso podvrženi nobenim davkom ali pristojbinam.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Večje površine konoplje

Površine konoplje so v Avstriji precej povečali, tako da proizvajalci pričakujejo, da bo letošnja proizvodnja znašala okrog 1400 ton, skoraj dvakrat več kakor lani. Računajo, da konoplje letos ne bo treba uvažati, razen manjših količin najboljše vrste.

Riž dobro kaže

Računajo, da bo znašal v letu 1952/53 pridelek riža, ki dozori v različnih deželah od avgusta do julija, okoli 170,5 milijonov kg. Potemtakem bo pridelek riža letos za okoli 7 % večji, kakor je bil na vsem svetu pred vojno.

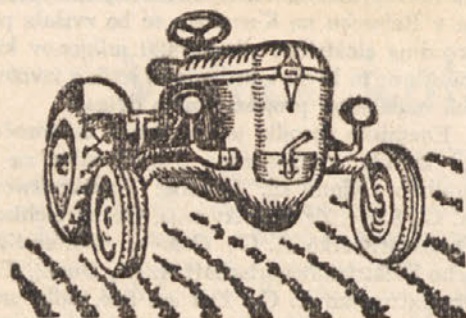
Blagovna izmenjava med Avstrijo in Švico

Sredi meseca julija se bo podala avstrijska trgovinska delegacija v Švico, kjer bodo razpravljali o podaljšanju pogodbe o blagovni izmenjavi med Avstrijo in Švico.

In mogli pričeti z vigradnimi deli šele 11. aprila — stali z dvema konjema pred potrebo, da v teku 14 dni zvozimo okoli 150 voz gnoja, da preorjemo, prebramamo in posejemo okoli 6 ha njiv in da prevlačimo nad 7 ha travnikov. Brez meznega traktorja pri oranju in vlačanju bi nikakor ne šlo, s pomočjo strojne postaje Lipa-Vernberk pa so bila vsa ta dela pravočasno opravljena. Mezdni traktor nam je v 10 urah obrnil nad 2 ha zemlje, delo na uro nas je pa stalo 27 šilingov. Oranje torej ni bilo samo hitro opravljeno, temveč tudi mnogo cenejše od oranja s konjsko vprego.

Takih primerov pa najdemo leto za letom na vsaki kmetiji. Prvi zaključek, ki govori za uporabo meznega stroja je torej ta, da se potom meznega stroja izognemo dragi investiciji, kakršno pomeni nakup zasebnega stroja, poleg tega pa znatno zreduciramo stroške opravljenega dela.

Od pravočasno opravljenega dela je v veliki meri odvisen tudi njegov uspeh, ki se pokaže ob žetvi in spravljanju pridelkov. Pa ne samo to. S pomočjo meznega kmetijskega stroja lahko pristopimo k intenzivnejšemu kmetovanju, razpoložljivo orno ploskev pričnemo bolj izkoriščati s strniščnimi rastlinami n. pr. krmno mešanico, sadimo tudi lahko več okopavin, s čimer povečamo molznost krav in število pitovnih prašičev, skratka povišamo produktivnost kmetije tako po površini, kakor tudi po delovni sili. To povišanje pa je še bolj znatno, če lahko z uporabo meznega stroja (predvsem traktorja) odpravimo enega konja in povečamo število produktivnejših domačih živali (krav, prašičev, perutnine). (Se nadaljuje.)

Obvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV

Po košnji se izplača še gnojiti

Sedanje cene živine v resnici ne vzpodbujajo posebno k večjim izdatkom za gnojenje. Zal je vendar tako, da mora kmet kljub vsemu „riniti“ naprej, če hoče obstati na svoji grudi in je tudi resnica, da je navadno ekstenzivno gospodarjanje najdražje. Samo večji in kakovostno boljši pridelki poplačajo stroške dela, davkov in zavarovalnine. Zato se bo kljub vsemu marsikateri gospodar odločil, da bo tudi po prvi košnji travnikom gnojil. Posebno izplačljivo pa je gnojenje letos, če bo dosedanjo vlažno vreme še dalj časa trajalo. Gnojil bo predvsem ta, kateremu je ostalo še od spomladi kaj umetnih gnojil (sicer so se sedaj gnojila znatno pocenila) in kateri se bavi z intenzivnejšo živinorejo, z mlekarstvom. Le-ta rabi boljše, redilnejšo osnovno krmo, boljše seno in otavo, ki po potrebi lahko deloma nadomesti otrobi in drugo krepko krmo, katero si kmet že zaradi ponovnega naraščanja cen posameznih močnih krmil itak ne more več kupiti.

V svoji službeni praksi sem večkrat imel na Gorenjskem opravka pri preprostemu a sila naprednemu gospodarju (osebno „zlata duša“, po domače Štros v Kokrici), ki je redil v svojem hlevu 10 težkih krav, ki so posamno dajale tudi po 28 litrov mleka. In sicer, kar je za nas najbolj poučno, ob samem senu oz. otavi in pesi. Naravno je bil gospodar specialist za pridelovanje in shranjevanje suhe krme. Vsa travišča je načrtno gnojil in pridelke v skedenj čisto določno po kakovosti sortiral. Imel je menda 6 ali 7 sortimentov sena in otave. In najboljšo seno je cenil kot pšenične otrobi.

Dajmo zato po možnosti tudi mi še po košnji na 1 ha travnika 40 sodov gnojnice

Kmetje brez vprežne živine

Na Solnograškem je — kakor poroča „Der Salzburger Bauer“ — 120 kmetij različne velikosti, ki nimajo več vprežne živine. Edina vprežna sila je traktor. Zatem ko so prebolele prehodne težave, gospodarji tudi brez vprežne živine zelo uspešno.

Prehodne težave od vprežne živine na traktor so se pokazale pri branjanju, sejanju in trošenju gnojil ter pridelovanju krompirja. Cela vrsta kmetov, ki so odpravili vprežno živino, si je brez nakupa novih strojev in orodja pomagala sama. Pridelali so vprežne brane, sejalnice in trosilnike gnojla v priključke k traktorju. Manj uspešna se je pokazala pri traktorju uporaba ogrodnika za konjsko vprego.

Kako napravimo bakreno-apneno brozgo za škropljenje krompirja proti plesni in pesi proti pegavosti

Za pripravo bordojske brozge potrebujemo dve posodi. V eni raztopimo modro galico, v drugi gašeno ali pa živo apno. V leseno posodo nalijemo 50 litrov vode in v njej raztopimo kilogram modre galice tako, da jo v vreči ali košarici obesimo čez noč v vodo. Galica se hitreje raztopi, če jo zdrobimo in raztopimo v topli vodi. V drugi, večji posodi, v kateri imamo tudi 50 litrov vode, zmešamo 1 do 1,25 kg gašenega ali pa pol kilograma živega apna, ki smo ga prej ugasili z malo vode. Raztopino galice počasi vlijamo v apneni belež (ne narobe), ki je v večji posodi, in zmes med dolivanjem počasi mešamo s čisto leseno palico. Pravilno pripravljena brozga pobarva beli fenoltaleinov papir svetlordeče. Če ostane fenoltaleinov papir, ki ga namočimo v brozgo, bel, dodajmo brozgi še toliko apna, da se papir pobarva svetlordeče.

Brozgo porabimo takoj, ko jo pripravimo, sicer izgubi učinkovitost. Ako že med pripravljanjem dodamo brozgi na sto litrov deset dekagramov sladkorja ali en liter mleka, podaljšamo njeno učinkovitost in uporabnost za nekaj dni.

po 5 hl sod in razredčimo to z dvakratno množino vode. Če je gnojnica že razredčena po deževnici, dajmo torej vode temu primerno manj. Ker pa je gnojnica enostransko gnojilo, ki vsebuje le dušik in kalij in kateri skoraj povsem nedostaja fosforja, dajmo v vsak sod še 7 do 8 kg superfosfata. Na kislejših zemljinah in kjer je pričakovati večje poletne padavine, lahko, mesto da bi dali fosfat v gnojnico, trosimo par dni pred ali po škropljenju okrog 400 kg tomatzeve žindre na 1 ha.

Dokazano je, da vsake fosforne gnojenje poveča tudi množino fosforja v krmi in s tem to izdatno izboljša. Izdatno gnojenje travišč s fosforjem je najboljši način preskrbe živine s za tvorbo mišičnih celic, kosti in mleka tako potrebnimi fosfornimi solmi.

Če imamo travnike v prav oddaljenih legah, v katere dovoz gnojnice ni mogoče, gnojimo samo s fosfornimi gnojili, h katerim primešamo še po 200 kg kalijeve soli na 1 ha. Posebno kalijevo gnojenje po prvi košnji je priporočljivo tudi še v tem primeru, če smo spomladi ali v jeseni dali le malo tega, ker se kalijeve soli posebno v vlažnem vremenu, kakršno je bilo v letošnji spomladi že pretežno docela izrabi za rast prve košnje. Lahko bi dali v te, kakor v vse druge lege, v katerih že dalj časa ni

bilo gnojnice ali hlevskega gnojla, še umetno dušik.

Kako zelo se ob danih razmerah, predvsem pri proizvodnji sena za molzne krave (kajti pri mleku, čeprav današnja cena še oddaleč ne odgovarja kmetovalčevim proizvodnim cenam, se uradna cena še ni spremenila!), izplača po prvi košnji dušično umetno gnojilo (če nismo dali gnojnice) nam pokazuje naslednji gnojilni poizkus na površini 1 ha umetnega travnika:

	senà	otave
1. Pridelek ob 4 q tom. žlindre in 2 q kalija	38.3 q	24.1 q
2. pridelek ob 4 q tom. žlindre in 2 q kalija	49.4 q	21.5 q
3. ob gnojenju kakor k. 2. vendar tudi po prvi košnji še 1 q umet. dušika	49.7 q	34.1 q

Kakor torej pokazuje parcela 2 se je ves spomladi raztrošeni umet. dušik izrabil že za proizvodnjo sena in ga za otavo ni bilo nič več na razpolago. Po prvi košnji še dodatno trošen met. stot dušika je vendar dvignil pridelek otave za 11 q.

Gnojenje k otavi je toliko priporočljiveje, v kolikor nam dá ona vsled nežnejše, bolj listnate krme mnogo bolj beljakovinsti in krepkejši pridelek.

Vernik.

Letos bi bilo treba tudi peso škropiti

Letošnje mokro poletje pospešuje tudi razvoj bolezni, katerim doslej nismo posvečali večje pažnje, katere pa povzročajo znatno škodo.

Tako je predvideti, da se bo začela na pesnem listju skoraj pojavljati pegavost (Cercospora), katera se kaže v velikem številu majhnih rdeče obrobjenih peg, ki so najprej rjave, pozneje sive in nato črne. Pozneje se pege posušijo, na listih pa nastanejo luknje. Listi se sušijo in odpadejo. Najpreje obolijo zunanji, nato pa notranji listi.

Posebno veliko škodo povzroča ta bolezen v okoliših, v katerih pridelujejo sladkorno peso. Pa tudi na krmnih pesi vsled bolezni izgube niso majhne. Bolezen se širi deloma s semenjem, na katerem se nahajajo bolezenski trosi in katero proti bolezni prašimo kakor žitno seme. Nadaljnje širjenje bolezni pospešujejo bolni in posušeni listi, ki ostanejo na njivi, gnoj od živine, katero smo krmili s svežim pesnim perjem in podobno. Obstojajo vendar sorte, ki so odporne proti bolezni.

Čim se je začela bolezen pojavljati ali še bolje teden dva preje proti razvoju bolezni škropimo ali prašimo in sicer z bakrenimi pripravki. Najboljši preparati proti tej bolezni so Kupferoxydchlorid, Kupfer-Sandoz-Special, Cupravit in podobno. Pripravke rabimo v 0,3 do 0,75 %ni raztopini in sicer

1. škropljenje okrog 1. julija z 3 do 4 kg bakrenega pripravka na 1 ha,
2. škropljenje okrog 15. julija z 4 kg bakrenega pripravka na 1 ha,
3. škropljenje okrog 5. avg. z 4 do 5 kg bakrenega pripravka na 1 ha,
4. škropljenje okrog 25. avg. z 3 do 4 kg bakrenega pripravka na 1 ha.

V izjemnih primerkih pa shajajo tudi samo s 3 kratnim škropljenjem, katero izvršijo takole:

1. škropljenje okrog 10. julija z okrog 4 kg pripravka na 1 ha,
2. škropljenje okrog 30. julija z okrog 4—5 kg pripravka na 1 ha,
3. škropljenje okrog 20. avg. z okrog 4 kg pripravka na 1 ha.

V naših, deloma toplejših legah bi bilo začeti s škropljenjem mogoče že kak teden dva preje.

Onemu, ki prideluje peso samo za svinje, se bo mogoče zdelo škropljenje pesnega nasada spričo nizkih cen za ščetinarje kot draga zadeva. Kdor pa prideluje peso tudi za molzne krave in hoče shraniti (silirati ali posušiti) ali pokrmiti tudi zeleno perje, ki je polovico dragoceneje kot pesa sama, pa se bo mogoče le odločil za škropljenje.

3 do 5 kg na 1 ha površine. Raztopitev pripravka se izvrši v 300 do 600 litrov vode.

Za prašenje (mesto škropljenja) pa vzamemo Kupfer-Sandoz-Stäubemittel in sicer v količini 30 do 40 kg na 1 ha. Ta pripravek je uporaben tudi proti plesni krompirja.

Škropljenje ali prašenje proti cercospori je večkrat ponoviti. Prvo škropljenje je izvršiti v drugi polovici ali konec junija. Najpozneje vendar, čim so se pojavile prve pege. S škropljenjem peg in bolezni ne bomo sicer odpravili, toda preprečili bomo nadaljnje širjenje. Bakrena plast, ki pokrije liste, onemogoča namreč nadaljnjo kalitev bolezenskih trosov in njih prodiranje v list. Nič manj važno kot prvo je tudi zadnje škropljenje, ki se vrši v drugi polovici avgusta in ki obvaruje liste pred najmočnejšim pojavom trosov.

Najbolje je škropiti pesne nasade tri do štirikrat, čeprav v izjemnih primerih (suhih letih) tudi dvakratno škropljenje zadostuje.

V zapadnih deželah pravijo, da se škropljenje proti pegavosti pesnega listja vsekar izplača, ker obvaruje to liste pred predčasnim odmiranjem in popolnim zastojem rasti pese v zemlji.

Poškrpljeno pesno perje brez nevarnosti krmimo živini!

Na zapadu škropijo proti cercospori najuspešneje v naslednjih obdobjih in z naslednjimi količinami pripravka:

1. škropljenje okrog 1. julija z 3 do 4 kg bakrenega pripravka na 1 ha,
2. škropljenje okrog 15. julija z 4 kg bakrenega pripravka na 1 ha,
3. škropljenje okrog 5. avg. z 4 do 5 kg bakrenega pripravka na 1 ha,
4. škropljenje okrog 25. avg. z 3 do 4 kg bakrenega pripravka na 1 ha.

Sicer pa bi mogoče račun škropljenja pokazal boljši finančni efekt, če bi mesto navedenih pripravkov vzeli navadno 1 do 2 % bakreno brozgo, katero pač moramo pripraviti tako kakor jo pripravljamo za škropljenje sadnega drevja ali krompirja proti plesni.

1 kg Kupferoxydchlorid stane v Celovcu 32.— šil., modro galico, katero rabimo za napravo bakrenoapneno brozgo, pa dobimo za ceno 18.— šil. za 1 kg. Vernik.

Kaj bomo delali . . .

. . . na polju

V zapleveljenih posevkih ovsia in ječmena v poznejših, gorskih legah zatiramo letos še vsled obilice padavin posebno bolhotno rastočo njivsko gorčico in divjo redkev, osat in podobno s škropljenjem z dicopurjem, katerega rabimo v 400 do 500 litrih vode po približno 1 do 1,25 kg na 1 ha površine. Kjer se vendar, predvsem v gorskih krajih, pojavlja zebkrat, zatiramo tega uspešno z raztopino 24 kg Dillex-gelb v 800 litrov vode. Če bi tega pripravka ne bilo dobiti pri naših zadrugah, ga kupite v drogeriji Wolf v Celovcu. — Šibkim posevkom ječmena s trdo slamo (Heines Haisa) in ovsia (Austria-weiss) pomagamo sedaj še z nitramonkalom.

Krompir in pesa žal ne preneseta škropljenja proti plevemu, dočim sta koruza in prosò zelo hvaležna za škropljenje z hormonskimi pripravki. Krompir in peso škropimo sedaj s pripravki bakra proti plesni in pegavosti.

Okopavinam trosimo po potrebi tudi še nitramonkal. Le-ta na krompirjevih nasadih baje tudi po cvetenju še posebno povoljno učinkuje.

Nadalje okopavamo peso in krompir in tega delno že osipavamo.

Pri okopavanju koruze skrbimo, da ne bomo segli pregloboko. Trdijo, da drugič in tretjič ne smeš globlje okopavati, kakor si koruzo sejal.

Pri nas je tudi navada, da koruzo še osipljemo, čim je dosegla določeno višino. Izkušnja je vendar pokazala, da je osipanje turščice umestno le tam, kjer obstoja v resnici nevarnost, da jo podere veter. V prilog opustitvi osipanja govori tudi večji trud in delo, ki ga imamo z njim.

Sedaj sejemo tudi še proso, v kolikor to že nismo izvršili. Pri tem se upoštevalje

. . . na travnikih

Nadaljujemo s košnjo in sušenjem sena. Po potrebi izvršimo sedaj tudi pomladitev travnikov na ta način, da jih povlačimo, zagnojimo s kompostom in zasejemo nekaj semen žlahtnih trav. Nikakor vendar ne senenega drobirja, ki je sicer odličen za pokladanje kravam in svinjam, ki pa, kakor je pokazala izkušnja, vsebuje le 3 % dobrih trav. Vse ostalo je plevel in smet.

Pri košnji travnikov bi ponovno opozarjal, da ne smemo kositi tako „zelo v živo“ kakor je bil doslej običaj. Marsikje opaziš, da kosci kar tekmujejo med seboj, kateri bo bolj nizko in v dno kosil. Kar od trave še strni ostane, to koristi ponovnemu odganjanju in rasti otave ter ohranitvi godnosti in zavarovanju pred sušo.

. . . pri živini

Hlevske živali zavarujemo pred veliko soparno vročino, vendar tudi pred premočnim prepilhom in muhami. Preudarjajmo stalno par tednov vnaprej (če nismo že spomladi izvršili točnega načrta za pridelovanje zelene krme za pokladanje v hlevu ali pa se nam je kaka setev ponesrečila), kaj bomo pokladali in kako bomo shajali tekom celega poletja z zeleno krmo, da nam ne bo treba sredi leta krmiti suho. Če živina že ne more na pašo, naj se vsak dan vsaj v tekališču prosto giblje po uro, dve ali tri.

. . . v sadovnjaku

Bujno rastoče mladike privezujemo, da jih ne odčesne veter ali ne polomijo ptiči. Odstranjujemo roparje s korenjač, vej in debel ter s korenin.

Pobiramo odpadlo, posebno črvido sadje, ga sežigamo ali globoko zakopavamo. Pregoste, slabe in obolele plodove obiramo, da pospešimo razvoj zdravih. Sicer pravijo, da je sadno drevje na Koroškem najbolj „ubogo“ stvorenje, katero naš kmet samo takrat pozna, če je kaj za „otresti“ ali obrati. Vendar če že ne utegnemo oskrbovati starejšega drevja, vsaj mlade nasade zavarujemo pred listnimi ušicami in podobnim in sicer z 1 %nim poksinom ali tobaknim izvlečkom ali drugimi pripravki.

. . . v kmečkem gozdu

Pri morebitnem jemanju stelje (mahu in vresja) iz gozda, skrbimo, da ne bomo šli pri košnji ali kopanju preveč „v živo“ in da ne bomo poškodovali preveč rastočega drevja. Če le mogoče priskrbimo še nadaljnje redčenje in čiščenje sestojev.

Kočuški.

KOLEDAR

Petek, 19. junij: Julijana, dev.
Sobota, 20. junij: Silverij
Nedelja, 21. junij: Alojzij
Ponedeljek, 22. junij: Abacij
Torek, 23. junij: Agripina
Sreda, 24. junij: Kres; Roj. Jan. K.
Četrtek, 25. junij: Viljem.

SPOMINSKI DNEVI

19. 6. 1867 Mehikanski uporniki so ustrelili vsiljenega cesarja Maksimilijana, brata avstrijskega cesarja — 1944 Enoto Vzhodnokoroškega odreda so na Lunderavčevem vrhu pri St. Lipšu napadle nemško kolono — 1949 Umrl v Zagrebu hrvatski pisatelj Vladimir Nazor.
20. 6. 1872 Umrl pevec in glasbenik Blaž Potočnik — 1944 Enoto Vzhodnokoroškega odreda napadle pri Zelezni Kapli nemško skupino in ubile devet Nemcev.
21. 6. 1852 Umrl pedagog Friderik Fröbel, začetnik otroških vrtov — 1919 Nemci so potopili v Scapa Flow svojo mornarico, ki bi jo morali izročiti zaveznikom.
22. 6. 1508 V Idriji so našli živosrebrno rudo — 1592 Velika zmaga slovenskih in hrvatskih čet nad Turki pri Sisku — 1941 Nemčija napadla Sovjetsko zvezo — 1941 Ustanovljen glavni štab slovenskih partizanskih čet.
23. 6. 1848 Revolucija v Parizu — 1944 Gorenjski partizani so porušili del Karavankega predora.
24. 6. 1448 Iznajdba tiskarstva — rojstni dan črne umetnosti — 1940 Kapitulacija Francije.
25. 6. 1895 Umrl v Ljubljani mladinski in pedagoški pisatelj Andrej Praprotnik — 1944 Borbe Vzhodnokoroškega odreda na Obirskem.

Brezuspešna zaletavanja

Iz razgovorov številnega slovenskega življa iz naših vasi, kmetov, delavcev in mladine, lahko slišimo navdušene izjave, da je slovensko ljudstvo na Koroškem polno lepih in nepozabnih vtisov, ki jih je bilo deležno ob gostovanju ljubljanske opere v celovškem gledališču in ob gostovanju Jeseničanov in Brčanov minulo nedeljo na uspeli prireditvi v Borovljah. Na ta način se v medsebojnih stikih med koroškim slovenskim ljudstvom in matičnim narodom z visoko razvito kulturo, gledališko in glasbeno umetnostjo, oplaja naša kultura in tudi mi kulturno rastemo in postajamo sposobni sprejemati ter si osvajati višje kulturne dobrine. Prav tako se veliko našega podeželskega ljudstva veseli skupnih izletov na morje in v druge prekrasne kraje Slovenije. Ljudstvo se vedno bolj in bolj zaveda, da bomo živeli narodno življenje tako dolgo, dokler bomo ohranili stike s celotnim slovenskim narodom. Široke plasti slovenskega ljudstva na Koroškem se prav dobro zavedajo in vedo, da nam Slovenski vestnik med drugim daje močno pobudo za te žive stike in za vso zdravje in plemenito razvedrilo, ki smo ga od časa do časa deležni. Zato, tako pravijo v naših vaseh, vsako številko Slovenskega vestnika zaželjeno pričakujemo, da beremo, kaj je novega in kako stoji stvari doma in v svetu.

Da, naše ljudstvo Slovenski vestnik bere in mu ostaja zvesto. Naši uspehi in zvestoba našemu listu pa seveda ne gre v račun ozkostranskim iztirjenim politikom, ki so pretrgali vezi z matičnim narodom in bi radi vodili razbijaško in narodno-pogubno politiko. Leta se že zaganjajo v Slovenski vestnik. S prižnic, v posvečenih hramih hiše božje, ga s pridigami in pastirskimi pismi lažljivo klevetajo z brezverstvom in brezvestno strašijo vernike z ekskomunikacijo. Toda glej, vsa ta zlonamerna in brezvestna gonja proti Slovenskemu vestniku ni uspeła. Vsepovsod je zadela na zdrav razum in odpor ljudstva, ki je prepoznalo njihove nakane in zna samo presoditi, kaj je prav in kaj ni prav.

Uspeli niso in naši uspehi jih dražijo, zato od časa do časa spet pobesni in se v list znova zaženejo. Zadnji čas so pričeli s prižnic ponovno pregajanje Slovenskega vestnika. Značilno je, da to predvsem ob časih, ko se dogajajo pomembni dogodki na kulturnem področju. Z več prižnic so zarohneli ob gostovanju ljubljanske opere v celovškem gledališču, kakor na primer v Škofičah, Bilčovsu, Šnibelu in drugod. In minulo nedeljo, ko je bila kulturna prireditev v Borovljah, so morali ljudje tudi v Glinjah, v neposredni bližini Borovelj, poslušati in cerkvi iz ust župnika besede naperjene proti Slovenskemu vestniku. Njih pobožna želja je bila, da bi se ljudje prireditve ne udeležili. Vsepovsod pa se ljudje ob takih pridigah zgrajajo, obsojajo zlorabe vere in vesti in politiko, ki ne spada v cerkev.

Gledališče, polno slovenskega ljudstva ob gostovanju ljubljanske opere v Celovcu in minulo nedeljo številna udeležba na prireditvi v Borovljah, je zgovern dokaz o miselnosti in preudarnosti ljudstva, kar je v nemali meri tudi uspeh Slovenskega vestnika.

Po naši zemlji**Zasedanje Okrajne kmečke zbornice v Velikovcu**

Preteklo sredo je v gostilni Nagele zasedala Okrajna kmečka zbornica. Povabljeni so bili poleg okrajnih zastopnikov še vodje kmečkih svetov iz občin in njihovi namestniki. Kot referent je prišel predsednik Kmetijske zbornice, gospod Gruber sam. V daljšem govoru je nakazal smerice za nadaljno delo v tekočem letu in razvil nekako iste misli, ki jih je napisal v uvodnem članku zadnje številke „Der Kärntner Bauer“. Govoril je jako mirno, izrazil rablo upanje, da se bodo cene živine vsaj po nekaj tednih nekoliko zboljšale, čeprav ne bodo dosegle prejšnjo višino. Omenil je tudi razne podpirne akcije, ki naj bi pomagale kmetu iz zagate, kakor je to grandja silozov, nakup vzpenjač in motornih kosilnic. Za vse to so Amerikanci pomoč sicer obljubili, ali denarja še od nikoder ni!

Diskusija, ki se je razvila po referatu gospoda predsednika, je bila zelo živahna in so se je udeležili pripadniki vseh strank. Značilno je, da so bili diskutanti večji del mali gospodarji in da so brez izjeme izrazili svojo zaskrbljenost in nevoljo nad katastrofalnim razvojem našega

gospodarstva. Marsikak očitek je letel tudi na račun vladajočih in Kmečke zbornice. Zelo glasno pa je postalo v dvorani, ko se je diskutiralo o kazenskem odloku okrajnega glavarstva Velikovec, ki ga je dobil sedaj en kmet iz pliberške okolice, ker je menda prodal svinjo leta 1952 za dva groša dražje kot je bila uradna cena. Zgražali so se vsi navzoči, da je kaj takega mogoče v času, ko prodaja kmet svinje in živino za več šilingov pod normalo. Zastopnik okrajnega glavarstva, gospod Maierhofer, ki se je udeležil zasedanja, pa je povsili srmežljivo svoje nedolžne oči.

Očividno je, da naj bi take vrste konference pomirile kmeta, ki postaja spričo naraščajoče krize že malo nervozen. Gospodje dobro vedo, da bo pri bližajoči se košnji in žetvi v vročih, trdapolnih dneh naravno splahnel radikalizem kmeta. „Čas pridobljen, vse pridobljeno“, zato za vsak slučaj še en uspalni prašek — tako si mislijo — in služijo s tem na pošten način svoje prejemke.

Mladinski izlet na morje

Zveza slovenske mladine v Celovcu bo priredila na povabilo Ljudske mladine Slovenije skupen izlet na morje. Udeleženci plačajo samo stvarne organizacijske stroške v znesku 40 šilingov.

Odhod iz Področnice bo v soboto, dne 27. junija 1953, ob 8.53 uri zjutraj. Udeleženci iz Podjune imajo s prvim vlakom, ki vozi iz Pliberka ob 6.08 uri v Celovec, zvezo v Področnico. Povratek v Področnico bo v nedeljo, 28. junija, ob 19.40 uri.

Mladinci in mladinke nad 16 let, ki žele preživeti dva brezskrbna dneva v družbi bratske mladine iz Slovenije, naj se prijavijo s potrebnimi dokumenti najpozneje do 20. junija pri Zvezi slovenske mladine v Celovcu, Gasometergasse 10, kjer so na razpolago tudi podrobne informacije.

Prijave sprejemajo in informacije dajejo še naslednji tovariši:

Trunk Lojz, p. d. Ovnič v Zuželah,
Urbajs Lubo, Dole pri Rožeku,
Perč Kori, Holbiče pri Škofičah.

Pipan Ančka, Kapla na Dravi,
Ogris Hanzi, Bilčovs, in
Kap Kori, Zamanje pri Škocijanu.

Zveza slovenske mladine.

Kotmara ves

V naši okolici smo v kratkem času zanesli kar tri osebe k zadnjemu počitku. Pri mostu je umrl posestnik Anton Halemošnik v starosti 55 let. Preminul je na raku na želodcu. Pokopali smo ga 13. t. m. Isti dan smo izročili materi zemlji tudi Marijo Leutschacher po domače Počkino na Plešivcu. Nekoliko prej dne 7. junija pa smo pokopali delavca Heinricha Wolfa in sicer na pokopališču v Žihpoljah. —

Nedavno, bilo je dne 7. junija, pa smo praznovali tudi poroko, ko sta dva mlada človeka sklenila zvezo za življenje. Hanzl Moswitzer, delavec v Branci vesi pri Bilčovsu in Katarina Modrič, po domače Topličarjeva na Brdeh sta se poročila. Čestitamo in želimo mnogo sreče na skupni življenjski poti.

Vrbsko jezero je zahtevalo smrtno žrtv

Na letovišče na Vrbsko jezero je prispela v začetku junija družina Günther Hermann iz Nemčije. Letoviščarji so najeli stanovanje pri starših žene pri Kolarju v Ločah. Minuli teden v sredo se je podala družina, mož in žena z osemletnim sinčkom v Vrbo, kjer so najeli čoln in se peljali po jezeru. Vreme je bilo neprijetno in se niso mogli kopati. Ko so se nekaj časa vozili in so se hoteli vrniti že na obrežje, se je nekoliko zjasnilo in to je dalo povod, da je mož skočil v vodo, da bi se kopal in plaval, ker je bil dober plavač. Čim pa je bil v vodi, še v neposredni bližini čolna, je pričel klati na pomoč. Ohromele so mu noge, da jih ni mogel premikati in ni mogel dospeti do čolna. Tudi žena se je takoj potrudila, da bi mu prišla s čolnom na pomoč, toda preden ji je to uspelo, je mož pred njenimi očmi in v navzočnosti otroka zginil v globočino. Tragični prizor je opazovalo več ljudi in čolni so takoj hiteli na kraj nesreče in jezerska reševalna služba je stopila v akcijo. Toda vsi poskusi reševanja so bili brezuspešni, ker je tam jezero nad 30 metrov globoko. Šele drugi dan dopoldne so mogli potegniti mrto truplo iz jezera.

Dogodek je vzbudil veliko pozornost in globoko sočutje s prepašeno ženo in otrokom.

Pozor, krompirjev hrošč se pojavlja

V Psinji vesi so zasledili krompirjevega (koloradskega) hrošča. To pomeni, da je potrebna skrajna previdnost, da se ubranimo tega nevarnega škodljivca naših krompirišč. Zaradi izredne nevarnosti krompirjevega, ki je ne smemo prezreti, opozarjamo na članek v Slovenskem vestniku, številka 29, v Obvestilih naprednih gospodarjev pod naslovom „Krompirjevec leze iz zemlje“. V članku so navedeni tudi dnevi, ko je na Koroškem obvezen pregled krompirišč.

Krompirjevega hrošča, namreč več hroščev in množino ličink, so našli tudi na krompirišču Elize Plešivčnik v Pliberku. Ker je deževno vreme nekoliko ponehalo, obstoja za razširjevanje hrošča veliko večja nevarnost. Ta nova najdba krompirjevega hrošča je ponoven opomin, da je ob dnevih, ki so določeni za iskanje tega škodljivca, posvečati krompirišču resno pozornost in je treba vsako izsleditev nemudoma javiti pristojni občini ali orožniški postaji.

Razne novice

Prometne nezgode na prometnih cestah ne prenehajo. Minulo nedeljo so bile ob prometnih nesrečah spet tri osebe ubite. Na cesti od Humberškega gradu v smeri proti Celovcu se je z motornim kolesom vozil brivski mojster Franc Schemitsch. Na ovinku pri gostilni Saffron pri Žihpoljah je zdrsel s ceste, nakar se je večkrat nesekotalil in končno strmoglavil na travniku. Nesrečni Schemitsch je obležal mrtev.

Isti dan dopoldne se je v področju Grossglocknerja pri tvrdki Por v Heiligenblutu zaposleni delavec Hermann Warmuth iz Himelberga pri prehodu neke bližnje poti v smeri Pasterzen-hiše zakotalil čez strmino in je utrpel tako težke poškodbe, da je obležal na mestu mrtev.

V vasi Auen v občini Mörtschach se je prav tako minulo nedeljo pri vožnji z motornim kolesom smrtno ponesrečil 13-letni sin Jurija

Hranilnica in posojilnica Kotmara ves

registrirana zadruga z neomejenim jamstvom

Vabilo

na redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Kotmari vesi

registrirane zadruge z neomejenim jamstvom

ki bo v ponedeljek, dne 29. 6. 1953, ob 10. uri dopoldne v gostilni Plajer v Kotmari vesi.

Dnevni red:

1. Otvoritev in pozdrav
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
3. Poročilo upravnega odbora
4. Poročilo poslovodje
5. Odobritev računskih zaključkov za leta 1951 in 1952
6. Referat zastopnika Zveze
7. Volitev odbornika
8. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov in zastopanih deležev.

Bašnik Egidij I. r.
predsednik

Koban Tomaž I. r.
odbornik

Slovenska kmečka zveza naznanja:

Za ureditev slovenske kmetijske šole v Podravljah sta prispevala:

Franc J a g o v c, p. d. Zablacan v Apačah
S 100.—;

Adolf K a n c i a n, p. d. Lesjak v Apačah
S 100.—.

Odsek za šole in tečaje Slovenske kmečke zveze se tem potom obema prirsčno zahvaljuje.

Pierya. Fant je padel in treščil z glavo na cesto ter je mrtev obležal, oče pa je prišel pod motorno kolo in si zlomil nogo.

Na gradbišču elektrarne v Reisecku so bili v nedeljo zaposleni z razstreljevanjem. V istem času se je nahajal v bližini na poti delavec Jozef Ekhart, ko se je vračal z dela. Ko so ravno razstreljevali, ga je zadel nek kamen v glavo in ga podrl na tla. Ponesrečeni je utrpel težke poškodbe na glavi in so ga morali prepeljati v bolnico v Celovec.

V delavnici tvrdke Unteregger v Beljaku je eksplodirala plinska steklenica. Dva delavca sta se steklenici z varilnim aparatom preveč približala, ki je zaradi tega eksplodirala. Delavec Franc Stiasny je zadobil opekline na obeh rokah, 14-letnega Arnolda Gruberja iz Hovč pri Vernberku pa je vrglo v steno, pri čemer je utrpel zlom lobanje in poleg tega še težke opekline. Gruberja so prepeljali v bolnišnico.

Na progi med Beljakom in Podkloštom je v petek minulega tedna povozil osebni vlak tri ovce in jih razmesaril.

Iz poročila deželnega delovnega urada je razvidno, da je bilo 30. maja na Koroškem 7972 brezposelnih, med temi 5879 moških in 2093 žensk. Temu nasproti je bilo na razpolago 1176 prostih delovnih mest. Podpora za brezposelne je prejemale ob koncu meseca 8679 oseb. V primeri s preteklim letom je bilo v istem času število brezposelnih za 3315 oseb višje.

Za mladince — pomoč v planšarstvu

Mladinski referat koroške deželne vlade je razposlal na mladinske organizacije in ravnanstva srednjih, strokovnih in poklicnih šol naslednje vabilo: Preteklo leto pričeto akcijo za pomoč v planšarstvu na Koroškem bodo v letošnjih poletnih mesecih nadaljevali. Pomoč v planšarstvu naj bi mladini nudila možnost, da bi se telesno in zdravstveno okrepila in bi del počitnic smiselno založila v službo planšarstva ter bi si z delom zaslužila tudi nekaj drobiža. Čas odpočitka bo tako urejen, da bo v ugodnem soglasju z delovnim časom. Taborišča bodo letos na Golici, Svinški planini, na Platinzu v bližini Weissensee in na Zgornjem Koroškem. Čas je določen v času med 13. julijem in 2. avgustom ter med 3. in 24. avgustom, ki pa je lahko za 1 ali 2 dneva premaknjen. Udeleženci dobijo dnevno odškodnino po 10 šilingov in povrnjene potne stroške. Vodje taborišč bodo po večini učitelji. Akcije se morejo udeležiti mladinci, fantje od 15. leta starosti in so prijave poslani na Deželni mladinski referat: Celovec, Miestalerstrasse 1.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Za spremembo naj pridejo na mizo tudi gobe

Za nabiralce gob je zelo važno vedeti, kako gobe spoznavamo, nabiramo in sušimo. Zaradi tega prinašamo nekaj izvlečkov iz knjige „Naše gobe“, ki jo je pred kratkim izdala Kmečka knjiga v Ljubljani. Knjiga bo v najkrajšem času tudi v prodaji v „Naši knjigi“ v Celovcu.

Skoraj vsakomur ugajajo gobe, naj si bodo sveže ali suhe, le če so dobro pripravljene, saj so zelo okusne. Marsikdo pa še bolj uživa, če gobe sam nabira.

Gobe pa niso jabolka, treba jih je poznati in z njimi prav ravhati, če nočemo slabih presenečenj. Zaradi tega vam bomo za zdaj povedali, kako gobe spoznamo, kako jih nabiramo in sušimo.

Kako gobe nabiramo

Čisto zmotno je mnenje, da so več ali manj vse gobe strupene. Še posebno pa naj bi to veljalo za tiste gobe, ki prerezane, pretrgane ali stisnjene spremenijo svojo barvo, počrniijo, ki izpuščajo mlečni sok ali ki kuhane počrniijo srebrno žlico. Vendar opazimo to tudi pri mnogih užitnih gobah, medtem ko nekatere strupene gobe teh znakov ne dajo.

Najbolj zanesljiv je še okus. Če se nam zdi goba sumljiva, jo pokusimo. Pri tem se ni treba bati, da bi se zastrupili. Nobena goba ni tako strupena, da bi se zastrupili že z majhnim kosčkom, ki ga bomo pokusili!

Neužitne so gobe, ki so slabega, bljuvatega, zoprnega, pekočega in rezkega okusa in duha!

Užitne gobe so voljnega, sladkega okusa po orehih ali lešnikih. Duh užitnih gob nas spominja na svežo moko, svežo testo ali sadje. Mnoge imajo tudi prijeten duh po česnu, janežu, ki daje gobam svojstveno aromo, ki jo tako cenijo gobji sladokusci.

Najboljše pravijo za ocenjevanje gob pa je:

Užitna goba je samo tista, ki jo zares poznaš! Kadar si v dvomih, si dobro oglej, kje goba raste, kakšne oblike in barve, primerjaj jo s sliko v knjigi in, če je treba, jo tudi poskusi in poduhaj. Če si prepričan, da je goba res prava, da je užitna, jo iz rastišča odvij.

Gobe ne ruj niti ne lom! Če gobo izruješ, poškoduješ pogobje, ki začne gniti. Če gobo odlomiš, je ostane nekaj v zemlji. Gobo torej odvij, da ne poškoduješ podgobja in ostane goba cela.

Čim več je dežja in čim bolj je toplo, tem več je gob. Jeseni jih je navadno več in tudi boljše so. V suhih letih je treba iskati gobe v senčnih legah na severnih in vzhodnih straneh, v mokrih pa na južnih in zahodnih legah. Največ gob raste v svetlih listnatih gozdovih, kjer so pečena tla porastla z mahom in travami.

Prezrelih gob ne nabiraj! Ne nabiraj gob, ki so že mehke in razpadajo, ki so črvice in razjedene od raznih žuželk. Take gobe lahko škodujejo in se ne bodo nikoli lepo sušile. Posušene bodo zmeraj črne in torej manj vredne.

Takoj ko gobo odtrgaš, jo očisti prsti in drugih ostankov, če je treba jo tudi obreži, da s tem ne onesnažiš še drugih gob. Gobe polagaj predvidno v pletene košare, da se ne polomijo in ne zmečkajo. Ne nosi gob v mrežah, culah ali celo v nahrbtnikih!

Pri takem prenašanju se gobe mečkajo, kaj kmalu segrejejo — „vnamejo“, kakor pravijo, in pokvarijo. Gobe doma čim prej porabil. Dalj časa se drže, če jih imaš v hladu in če jih malo posoliš. Stare gobe začno kaj kmalu razpadati in so take neuporabne in celo škodljive. Če gobe nabirajo za sušenje, jih čim prej nareži na lističe in jih deni sušiti.

Koko gobe sušimo

Ko smo gobe osnažili prsti in druge nesnage in jim obrezali objedene in črvice dele, jih narežemo z ostrim nožem na tanke lističe. Pri starejših gobah je dobro, če odluščimo tudi plovčnico, spodnji del klobuka, ki je že prezrela in bi dajala suhim gobam temno barvo.

Gobe režemo po dolgem, tako, da so lističi čim večji, če se le da, režemo klobuke in kocene skupaj. Gob ne režimo predebelo! Tako rezane gobe so za oko lepše in imajo boljše ceno! Čim bolj tanko režemo gobe, lažje se sušijo. Za rezanje gob uporabljamo le oster nož ali pa poseben strojček. Sui lističi naj ne bodo debelejši kot 1 — 3 milimetra. Dobre gobe so v rokah mehke in voljne kot dobro usnje.

Ko smo gobe narezali, nalagamo lističe na deske, rešeta ali na sušilne lese.

Sušimo na soncu ali pa v sušilnici, da se gobe čim prej posušijo in da ohranijo lepo svetlo barvo. Če sušimo na prostem, moramo gobe, ki se niso do večera posušile, prenesti v zaprt pro-

stor, da se v večerni vlagi znova ne navlažijo. Paziti moramo tudi, da nam dež ne zmoli gob, ki se sušijo. Največja težava z gobami je pač sušenje. Od pravilnega sušenja je odvisen ves uspeh! Navadno je takrat, kadar je dosti gob, tudi slabo vreme, ki ovira pravilno sušenje, zato je najbolje sušiti v sušilnicah. V sušilnici se gobe že v nekaj urah hitro in dobro posušijo, ker

Kako čistimo šipe in zrcala

Snažno stanovanje zahteva, da so čista tudi okna in zrcala. Ko si očistila vsa lesena in kovinska okna, začni s pomivanjem šip. Najprej umij zgornje zunanje, nato zgornje notranje, potem spodnje zunanje in spodnje notranje šipe. Pripravi si mlačno vodo, kateri dodaj malo kisa, soli ali špirita in vzemi dve krpi. Potem umij s krpo s šip vse madeže. Stegni se posebno po kotih, da tudi tam odstraniš madeže. Z drugo, suho krpo steklo zbriši, da bo suho in svetlo. Krpa ne sme puščati nitk.

Kadar sije sonce na šipe, jih ne umivaj, ker postanejo motne. Motne šipe postanejo le prosojne, če jih zdrgnemo z lanenim oljem in po nekaj urah izmijemo.

Za čiščenje šip je pripraven tudi časopisni papir. Vlažno šipo drgni z njim, dokler ni čista. Lahko jo očistiš tudi z zmesjo temeljne krede in vode. Zmes namažeš na šipo in jo do čistega zbrišiš. Na isti način čistiš tudi s sidolom. Pri umivanju šip z različnimi sredstvi pazi, da ne po-mažeš lesenih delov.

Zrcalo najprej zbriši s suho krpo, potem ga umij z mlačno vodo in zbriši s čisto suho krpo,

prihaja topel zrak od vseh strani in tako obdrže gobe svetlo barvo.

Gobe lahko sušimo na peči, toda paziti moramo, da ni prevroča. Gob ne nalagamo kar na peč! Pod deske ali lese podložimo opeko ali kaj podobnega, tako da prihaja do gob le topel zrak. Pri sušenju pazimo na snagol Gobe so del naše prehrane in zato je treba tem bolj paziti.

Gobe so dovolj suhe, ko šume. Preden jih spravimo iz sušilnic, ali s peči v vreče, jih ohladimo.

ki ne pušča vlakenc. Če je zrcalo zelo umazano, ga namaži kot navadno šipo z zmesjo temeljne krede in vode ali krede in žaganja, nato zbriši, da se lepo sveti. Prav lahko odstraniš razne madeže s krpico, namočeno v špirit. Pri vseh sredstvih pa pazi, da vlaga ne zaide za zrcalno steklo, ker bi ga pokvarila.

Motna zrcala zdrgni s cunjico, namočeno v vinskem cvetu, nakar steklo zdrgni še z usnjem ali mehko krpo.

Ogledalo zelo varuj pred vlago, zato mora biti zrcalno steklo dobro zadelano na spodnji strani s ploščami, ki vlage ne propuščajo.

Ogledalo tudi ne izpostavljaj neposredni sončni svetlobi, ker sicer sčasoma oslepi.

Praktični nasveti

Narezane cvetlice ostanejo dalj časa sveže, pa najsi bo zimo ali poletje, če jih daš v mlačno vodo, namesto v mrzlo.

Kapanje sveč preprečimo, če nove sveče pomočimo za nekaj trenutkov v slano vodo in jih nato v zraku posušimo.

Na sliki je videti dve poletni obleki. Levo: Preprosta svilena obleka svetlomode barve z belim vezanjem za mlada dekleta. Rokavi so všiti, spodnji del obleke je prikrojen v polkrogu in nabran v pasu. Obleka se nosi brez pasu. — Desno: Poletna obleka iz umazano-rumene-ga šantunga. Rokavi kimono. Oba dela, zgornji in spodnji, se zapenjata z gumbi, pas je 1 1/2 cm širok. Ovrtnik je ležec. Obleka pa se lahko nosi tudi brez ovrtnika.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Dve rastlini za domačo apoteko

Preslica, Nemei jo imenujejo Zinnkraut ali Schachtelhalm, je čudna rastlina, kot neko malo iglasto drevesce je, nikoli ne cveti, samo zgodaj spomladi poženejo iz zemlje posebni rumeno-zeleni poganjki brez listov. Ti poganjki so zelo važni za razmnoževanje preslice. Preslica je ponekod tudi 1 meter visoka rastlina. Ta rastlina za zemljo ni koristna, ker ima dolge korenine ter poganjke, ki daleč okrog izsesavajo vse, kar se le izsesati da in more rastlina s pridom uporabiti. Zato kmet za njo nima prijazenega očesa. Kljub temu pa ima preslica svoje velike prednosti in more človeku močno koristiti. Dobri župnik Kneipp, ki mu je bilo zelo veliko za človeško zdravje, je mnogo rastlin preizkušal, kako morejo ugodno vplivati na človeško telo. Preslico je med zdravilnimi rastlinami postavil na odlično mesto.

Moderni kemiki so ugotovili, da vsebujejo stebila mnogo kremenčeve kisline, saponin, neko nepoznano grenko snov, organske kisline in rudninske soli.

V časih, ko še niso poznali smirkovega papirja, so naše stare matere čistili ognjišča in lonce samo s preslico, po kateri so namreč razdeljena kremenova zrnca.

Jetičnim bolnikom priporočajo preslico. Takšnim bolnikom namreč dajejo kalcij, da prepoji bolno načeto staniče. Isto, kar naredi kalcij, menda naredi tudi kremen in baje z nič manjšim uspehom. Taki bolniki morajo uživati sveži sok zmečkane preslice ali pa čaj iz preslice. Najbolje pa je, vsakokrat pred jedjo použiti žličko prahu, ki je narejen iz posušenih in v droben prah zmletih preslic.

Sok preslic ustavlja kri. Če teče kri iz nosa, naj se ti je ulila iz ust, naj krvavi maternica ali nerodna zlata žila, sveži sok iztisnjenih preslic bo gotovo krvavenje ustavil ali pa vsaj močno ublažil.

Preslica velja tudi kot odlično zdravilo za ledvice. Če ni kaj v redu pri izločanju vode v tvojem telesu in da so temu krive ledvice, zaupaj se preslici. Skuhano pij nekajkrat dnevno. Nekateri razlagajo, da ne vplivajo zdravilne snovi v preslici naravnost na ledvice, marveč na vranico. Vranica je važen oddelek v upravi našega telesa. Od tu gre v telo večina belih krvnih teles, ki uničujejo škodljive mikrobe, ki silijo v naše telo.

Ta zdravilna rastlina pride tudi pri čirih v želodcu, pri pesku in kamnih, krčih v mehurju (driski) in belem toku prav. Vodo, v kateri smo

kuhali preslico uporabljamo tudi za umivanje, obkladke in ovitke pri krvavenju iz ran, pri gnojnih ranah, čirih in spuščajih. Obkladke lahko napravimo tudi s svežo rastlino.

Za preslični čaj vzamemo 6 gr na skodelico vode in kuhamo. Bolniki naj pijejo zjutraj 1 do 2 skodelici tega čaja.

Istočasno, ko pije bolnik čaj pri vseh navedenih boleznih, je priporočljivo kapanje (popolna in sedeča kopel) in ovitki s preslico.

Ker je preslic več vrst, pazi samo, da ne nabereš one ob vodi. Nabiraj samo tako, ki raste ob njivah, ob poteh in ne na vlažnih krajih. Pravi čas nabiranja preslice je v maju, juniju in juliju.

Melisa je doma v Prednji Aziji, pri nas pa jo goje na vrtovih. Rastlina je vztrajna, toda kljub temu ni umestno, jo puščati nad štiri do pet let, ker izgubi na odpornosti. Rastlino nabiramo preden se razcvete.

Ta rastlina ima mnogo zdravilne moči. Vsa

Nov način narkoze: zimsko spanje

Strah pred operacijami je zelo težko premagati, čeprav bolnika tlažijo, češ da bo „zaspal“ in ko se bo zbudil, bo že vse končano... Bolniki se bojijo tudi narkoze in ne brez razloga. Narkoza nikakor ni za vsakega neškodljiva in brez nevarnosti. Zato se bo pa zdaj marsikdo razveselil novice, da sta pariška zdravnik H. Laborit in P. Huguénard uvedla popolnoma novo metodo operacije, po kateri so popolnoma izločene škodljive posledice narkoze, ima pa tudi mnoge prednosti in se bo po mnenju strokovnjakov kmalu splošno razširila. Zdravnika sta začela uvajati umetno zimsko spanje pri ljudeh, ki jih je treba operirati...

Doslej se človeku ni posrečilo, da bi se pogreznil v zimsko spanje, čeprav si to marsikdo pogosto želi, češ da bi prespal hude čase... Toda zdaj moramo znanstvenikom verjeti, da je zimsko spanje mogoče tudi pri ljudeh. Raziskovalci so dognali, da je zimsko spanje pri živalih v zvezi z delovanjem hormonov, ki jih izločajo žleze s tako imenovanim notranjim izločevanjem.

Ko so vbrizgali ježu med njegovim zimskim spanjem hormon nadobistne žleze, se je telesna temperatura živali naglo dvignila in žival se je zbudila. Po 24 urah hormon ni več deloval in jež je zaspal, ko se je njegova temperatura znižala na eno stopinjo Celzija. Poskuse so delali tudi z drugimi živalmi in dognali, da bi bilo mogoče

rastlina diši po citronah in vsebuje precej hlapnega olja, grenke snovi, čreslovino, smolo in sluz.

Melisa krepi živce, odstranja krče, vpliva blagodejno na možgane, srce, prebavila in maternico, ter pri zobo- in glavobolih. Hlapno olje pa pospešuje potenje. Če koga vgrizne stekel pes naj pije vino, na katerem je kuhal melisne liste. Na vinu kuhana melisa zdravi tudi ženski čas in naduho. Kadar imamo težko glavo, polagajmo liste na njo in pijmo vodo, v kateri so se kuhali melisni listi in bo nam kar lažje. Tudi na bolna ušesa polagajmo melisne liste.

Za kuhanje čaja vzamemo 1 veliko žlico ali 5 — do 8 gr melise na skodelico vode. Bolniku damo dve do tri skodelici dnevno.

Melisa je dobro sredstvo za spanje, če ji dodamo baldrijana.

Tinktura, ki jo napravimo tako, da namočimo v alkoholu, ki smo mu dodali eno kavino žlico vode, melisnih cvetov, uporabljamo za masažo in obkladke pri glavobolu, revmi, zmečkanih ranah, čirih, oteklinah in bodljajih žuželk.

s posegom v delovanje žlez z notranjim izločevanjem tudi pri človeku doseči, da bi se mu zelo znižala telesna temperatura in bi zaspal pravo zimsko spanje. Pariška zdravnik sta ugotovila, da je treba pri bolniku, ki ga hočejo operirati, tem več narkotičnih sredstev, čim živalnejša je presnova. Med zimskim spanjem pa se presnova skoraj popolnoma ustavi. Zato je treba tudi mnogo manj narkotičnih sredstev.

Velike prednosti operacije med zimskim spanjem so med drugim, da telo ne reagira tako močno na draženje, kakršnega pomeni rana, ki nastane med operacijo, in da zaradi tega tkivo mnogo manj krvavi ter se ne poveča krvni tlak.

Raziskovanja pariških zdravnikov so se doslej razvila že tako daleč, da so mogli začeti sodelovati tudi kemiki, ki izdelujejo posebna kemična sredstva, potrebna, da z njimi zdravnik vpliva na delovanje žlez z notranjim izločevanjem pri bolnikih, ki jih je treba pred operacijo uspavati. Izdelali so po receptu Laborita in Huguénarda sredstvo, ki ga imenujejo 4.560 R. P. Sredstvo učinkuje tako, da se telesna temperatura zelo zniža, presnova zaustavi in da stanice potrebujejo manj kisika — človek zaspi umetno zimsko spanje.

Zdravniki napovedujejo, da bodo poslej mogoče operacije, na kakršne poprej sploh ni bilo mogoče več misliti.

Juš Kozak:

Iz bojev na Krasu

Na zahodu je ves dan butalo. Navsezgodaj je pričelo ropotati, se potem prelilo v zamolklo bobnenje, katero je od časa do časa prerjovel strašen tresk, da se je stresla zemlja.

Zahajajoče sonce je za nekaj časa pomirilo lajajoče topove. Ljudje so se oddahnili. Po cestah so se vračale v prahu, vsem prežetem od rožnatih zarij, delavske stotnije. Utrujenim so silile glave k tlom. Okostenela telesa so pokrivala raztrgane cape; krvave zabrekle oči so topotale svet pred seboj. Za njih hrbtom je gorelo nebo. Povečerjali so in legli spat, da store drugo jutro isto pot nazaj.

Andrej Černota ni mogel spati. Nemirno je stopal med borovci in šotori ter prisluškoval. Z rokami v žepih, glavo sklonjeno na prsi je iskal zavetja, da uteši svoj nemir. Stopil je h kuhinji, kjer je še vedno pekel meso mali, debelušasti kuhar. Malomarno je sedel poleg ognja in njegove brezizrazne oči sredi ploščatega obraza so prebadale pečenko.

Nekaj trenutkov nato se je razneslo: „Gremol!“

Černota je stekel k svojemu ležišču: „Ušaj! Ušaj! Ali! Gremol!“

„Kaj vraga! Na, toliko časa si rogovilil, da si priklical!“ je govoril nekdo pod šotorom. Pretegnil se je in zvalil izpod odeje. Dolg je bil kakor Černota, le bolj zabuhel v lice.

„No, zdaj bo le enkrat konec tega nesmiselnega življenja!“ Černota mu ni odgovarjal.

Tu in tam je kdo posvetil, se kregal, drugi zopet godrnjal. Razdelili so ročne granate, patrone in v hitrem teku drug za drugim zapuščali goščo.

„Glej vrage, še oblekli se bodo!“ je sikal Ušaj v brezmejnem sovraštvu, ko so hiteli mimo kuhinje.

Komaj so se zvrstili na cesti, so že obstali. Lahek južnjak je pihal, trepetale so bele zvezde. Nekateri so molče sloneli na puškah, drugi poltiho šepetali med seboj. Misli pa se niso mogle niti za trenutke umiriti, ker je vedno huje grmelo in tako grozno oklepalo dušo, da je drhtela v smrtnem strahu.

Černota in Ušaj sta legla ob cesti, z glavo na nahrbtnikih, in strmela v nebo.

„Tvoje kosti že se prinese nazaj“, je besede čel nekdo. Drugi je se poskušal nasmejati.

„Ni vrag, tudi jaz bi se takole vojskoval!“ Na spenjenem konju je dirjal mimo njih poročevalec. Častnik ga je nekaj izpraševal. Vsi so pozorno prisluškovali.

„Kaj je dejal?“

„Italijani so prodrli pri Lokvah.“

„Kaj ne bodo! Kako pa zbijajo že ves dan.“

Vozovi, prenapolnjeni z mrkimi ranjenci, so

vozili mimo. Vojali so jih obstopili. Izžeti, izmozgani obraz, kakor kamen po dežju, so strmeli vanje.

Pridušen pogovor je zamrl v topotanju konj in drdranju voz. V zaletu so drveli s strelivom mimo. Ljudje so se stisnili na kraj ceste. Komaj je polegel za njimi prah, so se dvignili in hitro stopili.

Zavili so skozi zapuščeno, razstreljeno vas. V ozračju je smrdelo po dimu in smodniku. Sredi ceste so zijale globoke luknje. Črne ploskve zidov so štrlele proti nebu in med njimi je samevala obglavljena cerkva. V grobni tišini so se plazili preko podrtin in skoro bežali pred tiho vasico.

V drevoredu divjih, okleščanih kostanjev za vasico so se zbirali ujetniki.

„Čudno, koliko jih je, in zmagujejo!“ je šepetal Černota Ušaju.

„Hm, za svoje se bijejo, pa jih vseeno love kakor muhe.“

Spredaj so že leteli. Z dračjem zastrta cesta je padala po klanecu. Venomer so preskakovali luknje. Skozi borov gozdiček so tekli. Visoko

Franc K. Meško:

Mali koroški trpin

Strašne so bile tiste noči. Strašne in neskončne.

Nasprotniki so slavili svojo zmago, slavili naš poraz, našo sramoto. Ne en večer, ne dva, tri, štiri večere. Vse hiše so bile slavnostno razsvetljene, razsvetljene vse ceste. Zastave so vihrale s streh, plapolale čez razzarjene ceste, čez vesele ljudi, ki so postajali po cestah, hodili v gručah gor in dol, govorili prešerno glasno, peli polni zmagovanja, polni sreče in polni škodoželjnosti. Sami veseli in srečni ljudje so hodili po cestah. Mi drugi smo se s svojo žalostjo pokrili v tihe sobe. Skrbno, tesno smo zaprli okna, da ne bi pogledal v izbo od škodoželjnosti spačeni obraz in nas še bolj oplašil, še huje nas rani v naši boli in v našem trpljenju, ponižal nas še globlje. Zaklenili smo duri in še zapah smo porinili kar mogoče daleč čez nje, da ne bi od zmage in vina upijanjen množica prihrumela v sobe, navalila na nas, nas sramotila, morda nas pobila. Zakaj življenje vsakega izmed nas, ki smo delali in se borili in smo uspeli na zmago, a smo žalostno propadli, je bilo tiste dni in tiste noči kakor list v pozni jeseni; odleti, da ne ve sam, kdaj. Pade na tla, umre, segnaje, da ga komaj kdo opazi, komaj se kdo pobriga zanj, se niti nihče ne zmeni zanj in za žalostno njegovo usodo.

Strašne so bile tiste noči, strašne in neskončne. Dolgo v noč je šumelo in vpilo nasprotnikov veselje in slavlje.

Malo pod našo hišo so kurili zmagoslavja kres. Pokalo je ves večer, pozno v noč. Veselje je nemara prožilo puške, prožilo jih morda tudi sovraštvo. Kdo bi vedel, kdo bi mogel z gotovostjo povedati

Strašne so bile tiste noči, strašne in neskončne. Dolgo v noč je šumelo in vpilo nasprotnikov veselje in slavlje.

Malo pod našo hišo so kurili zmagoslavja kres. Pokalo je ves večer, pozno v noč. Veselje je nemara prožilo puške, prožilo jih morda tudi sovraštvo. Kdo bi vedel, kdo bi mogel z gotovostjo povedati

F. S. Finžgar: SLOVO OD PLANIN

Vrh Triglava je rahlo zardel v prvi zarji, ko sta jo mahala Hudournik in Lisko kvisku proti Stolu. Ko sta prišla do zgornje Okroglice, nato čez Stan pod Rupo, se je izza Košute dvigalo sonce. Zaplate snega, ki jih prejnjene popoldne sonce še ni použilo, so se svetile, kot bi jih obil s tekočim zlatom. Blejsko jezero se je isknilo kakor zelenkast smaragd, vkovan v obroč temnih gozdov.

Po kratkem oddihu sta zavila na desno proti Čelu. Prešla sta plaz, tisti plaz, kjer se je na ledenem snegu do smrti ponesrečil profesor Cerk. Zato ljudje sedaj pravijo tej strmini Cerkov plaz. Črno ruševje ju je z rosnimi vejicami otepal po mečih, dokler nista bila na Crobeh. In od tam takoj na Čelu. Bila sta pri murkah. Temno zagorele glavice so kukale iz trave, ki je kakor živa in se ji pravi ruk. Hudournik je izbiral in izbiral, preden je utrgal prvo, drugo in še dve najlepši rožici. Nato je iskal dalje. V skalnati razpoki je goral grmiček sleča, ki je niže doli že davno odevetel. Hudournik je previdno plezal do skale in si izbral nekaj najlepših cvetov rododendrona. Zataknil si jih je poleg murk za klobuk.

„In sedaj, Lisko, še tri planike! Ne vem, kako boš klobacal za mano. V skale morava.“

Kmalu sta prišla do očišč. Majcene, bele zvezdice so gledale v sonce. Na vrhu skale, pokrite z zelenim mahovjem, jih je bilo kar cel vrtec. Toda to so bile za Hudournika kakor otročički. Ni jih hotel trgati. Naj le rastejo in se okrepe, da bodo kdaj lepe, velike zvezde. „Le kak norčav, neusmiljen planinec bi vas požel in poruval kar vprek. Še dobro, da vas ni izsledil“, je godrnjal Hudournik. Nato sta počasi plezala kvisku. Lisko je večkrat milo zavilil, ker ni mogel čez skalo in mu je moral gospodar pomagati. Hudournik se je bistro oziral korak za korakom na vse plati. Vsaka očnica mu je bila premajhna.

Kar zagleda vrh pečine tri velike zvezde. Kakor kraljične so gledale v svet pod seboj. Hudourniku je srce vztrepotalo. Toda kako do njih? Hudournik je odložil nahrbtnik, palico in še klobuk pod pečino. Lisku je velel, naj leže in naj bo za varuha, sam pa je začel ogledovati pečino, kako bi jo naskočil. Obšel jo je od treh strani. Proti zahodu je ugledal kamniten žleb z dobrimi prijemi. Stisnil se je vanj in začel plezati. Vse mu je moralo pomagati: kvedrovci, kolena, hrbet, roke. Trda mu je bila, a šlo je. Priplezal je srečno na vrh. Kar z rokami je tlesknil in zavriskal. Lisko mu je spodaj odgovoril s prestrašenim laježem.

Hudournik je našel tri prekrasne očnice. Ena je imela pod svojo zvezdo mladčka — še eno zvezdico na istem stebelcu.

Ko si je po naporu oddahnil, je spoznal, kako lahko bi bilo od tod iti kar vprek in nazaj na Čelo. Toda ubogi Lisko! Ponj mora po žlebu nazaj. To plezanje navzdol je bilo vse huje. Ko bi imel vrv, bi bila igrača. Opasal bi jo okrog skale in se je plazil skozi žleb. „Ti nesrečni kuža, koliko si mi že prizadejal! Ko bi tebe ne bilo, bi tudi nahrbtnika ne bil odložil in bi sedaj kar po lepem šel naprej. Ti pokora taka ti! Naj velja, kar hoče. Zvestoba za zvestobo!“ se je odločil Hudournik in se začel spuščati po nevarnem žlebu. Šlo je bolje, kakor je mislil. Le čisto blizu dna se mu je pod nogo odkrnil kos skale, da je naglo zdrknil. Opraskal se je po kolnih, druge nesreče ni bilo. „Krasne planike so teh prask vredne“, se je potolažil, ko si je brisal krvavo koleno in zataknil očnice za klobuk. Vse cvete je razvrstil po barvah, prve očnice, druge murke, tretje sleč. In ko ni imel drugemu pokazati šopka, se je z njim postavil pred Liskom: „Vidiš, ti pasja dušica, s slovenske planine slovenski šopek.“ Hudournik je ponosno pokrtil klobuk in zavriskal, da je trikratno odmevalo od Vrtače do Nemškega vrha.

naid njimi se je razletela granata. Iz varnega naročja kostanjev so se spenjali preko strmega pobočja povsem gola hriba. Na prevalu spodaj so vrste zastale.

Utrujeni so posedli. Černota je pokazal Ušaju dolino, kjer sta opazila globoko pod seboj v slabem luninem svitu borove gozdičke. Vse drugo je ležalo zavito v temo, iz nje so švigali neprestano plameni, na kar je vselej votlo tresčilo. Odgovarjali so rezki strelji. Čez in čez pa se je vila trepetajoča črta, kakor da se skušajo preplesti goreči prsti dveh rok. Morje lučic, prsečih v zraku, bliskov in nedogledni daljavi, krvavordečih, rumenezelenih plamenov je valovalo, a ničesar razsvetljevalo.

„Tam je fronta“, je dejal Černota in ostrmel. „Bijejo se!“

Za hrbtom je tisti hip zagrmelo, da so se prestrašeni potuhnili k tlom. Nekaj se je neslo po zraku in globoko soplo.

„Naš pes laja; tu zadaj!“ Sredi hipne tišine je nekdo razločno govoril. „Kota... daljni strel.“

Zopet so se dvignili in drveli navzdol. Med

sencami podrtin majhne vasice so zavili v ogromno vežo neke hiše; od vsepovsod jim je udarjal vonj mrličev iz smodnika. Onstran vasice so se plazili po ozkem sedlu med dvema goličavama. Srečavali so več in več ujetnikov, ob stezici so stokali ranjenci, hiteli sli.

„Kdo ve, kam gredo“, je godrnjal Černota. „Tamle je bila fronta, zdaj pa za hrib, gotovo vstran od nje. Proti Vipavski dolini gremo.“

Tačas se je razneslo od poveljstva, da odhaja prva in četrta na pomoč.

Zavila sta se zopet v plahte, zažgala cigarete in strmela v puste, zapuščene skale onkraj sedla. Spredaj je treskalo, žvižgalo, golčalo. Čutila sta rolnenje skal sredi hriba, kakor da brizgajo črepinje krog in krog gozdiča. Sončni žarki so zadržali v borovcih, da so se zablestela igle. Puste skale so se pozlatile. V daljavi je votlo zažvižgalo, zavilo, zahreščalo in tik pred gozdičkom je usekalo, da se je čulo sredi mrtvaške tišine utripanje srce preplašenih mož, ponikajočih glave med skale. Za hip jim je pošla sapa. Vse naokrog je tulilo, kakor bi tulili šalali v puščavi. Komaj se je pomirila zemlja, se je zažrlo zopet vanjo s takim srdom, da so završali borovci; nekateri so se prevrnili; skala se ni mogla umiriti od srda. V zraku so zateglo zavilili, zaklopotali drobci granat.

in ugotoviti, kam, komu je bila namenjena krogla, ki je žvižgala mimo hiše? Zraku morda, brez premisleka in brez cilja izstreljena v sanjavo nočno tišino, v prazne, molčeče daljave, meni morda, morda sosedu organistu in cerkovniku. Kdo je videl tedaj v srca, kdo tehtal misli? Ti je li prijatelj od včeraj še prijatelj? Brat od včeraj še brat in ne Kajn, po tvoji krvi hlepeč? Vedeli smo le eno: srca so zbegana, vzburkana, razdivjana in zastrupljena, misli, polne sovraštva, polne hrepenenja po nasilnosti in maščevanju.

Vso noč sem strmel brez spanja v molčečo tmino. Vso noč sem se grabil za prsi, kjer je pekel in žgalo, močil si glavo in senca, kjer mi je kljuvalo in kovalo, da sem mislil: zdaj pride moja zadnja ura. Vso noč sem se ječe premetal po postelji in se mučil s pekočo mislijo, v nerazrešeno, nerazrešljivo uganko: „Kako je to prišlo? Kako je bilo to mogoče?“

Proti jutru sem za hip zadržal. Strašnejše sanje so me napadle v polsnu nego so me trpinčile beddečega. Vzkril sem, planil v postelji pokonci — ne moja, tuja, izposojena je bila postelja — glasno sem govoril: „Ali je resnica? Saj ni! Saj ni mogoče!“

Tedaj je potrkal na duri. Ženski glas — glas organistove žene — je vprašal: „Gospod, ali boste maševali?“

„Kaj hoče?“ sem se začudil. Vrtelo se mi je v glavi, šumelo kakor v veletoku ob divjem nalivu. Premišljevali sem moral, truditi se s premišljevanjem, da me je bolelo za čelom, preden sem se zavedel in sem mogel odgovoriti: „Bom!“ — Naglo sem še pristavil: „Ali je Tone doma?“ — Naš organist Tone.

„Ne. Snoči je zbežal. Vodi Bog, kje se skriva. Morda kje v gozdu.“

V joku je utonil ženin glas.

„Kaj bo z njo, kaj bo z deco, če izgubi Tone službo poštnega sla, kar pod novo upravo brezdvoma bo, in morda še službo pri cerkvi?“ sem premišljeval, ko sem se napravil. — Napravljal sem se počasi, iztočka, ves izgubljen, kakor bi bil preobilno pil in bi me pijača še mamila in me motovila. . . .

Ko je stala meglenega jesenskega jutra krsta z materjo pred cerkvijo — moj Bog, petnajst let je že od tega! — sem maševal tako kakor to jutro, ves pretresen do dna srca, z dušo, ki je v svoji boli kričala in prosila: „Počiti! Umreti, umreti!“

Sredi maše sem slišal za seboj polprijateno ihtenje. Mali ministrant Nande, organistov sin, je jokal. Jokal najbrž po očetu, ki je osovražen, preganjan in je moral bežati. Bežati, samo ker je naš človek, ker ni maral postati izdajca naroda. Prejokal je morda vso noč doma z materjo in tudi tu pred oltarjem se ne more vzdržati solz. Prenehala sem z molitvami. Bilo mi je, da moram tudi zakri-

ti obraz z rokami, se zgruditi na oltar, pasti na kolena pred oltarjem in zaplakati, da me sliši Večni, Vsemogočni v tabernaklju, da sliši in se nas usmili.

S težavo sem nadaljeval, le iztečko odmaševal. Do konca maše je jokal mali Nande, fantiček kakor angel.

Prišla sva v zakristijo. Odložil sem kelih in vprašal: „Zakaj pa si jokal, Nande?“

Zaupno je dvignil k meni črne oči, vse zastrte s solzami. Poltiho, jokaje je odgovoril. „Ker smo domovino izgubili.“

Ostrmel sem.

Kaj naj storim, kaj naj mu rečem, da ga potolažim?

V zadregi sem gledal predse. Kar mi obvisi pogled na razpelo v omari. Počasi, kakor se negotov, kaj naj počnem, ga vzajem v roke, pokažem Nandetu in ga vprašam, kakor sem izpraševal v šoli:

„Kdo je to, Nande?“

Ihtel je, da se je tresel, a je odgovoril:

„Gospod Jezus.“

„Kje je.“

„Na križu.“

„Kdo ga je križal?“

„Njegovi sovražniki.“

„Kdaj?“

„Na veliki petek.“

„Pa je ostal na križu?“

„In kaj so še naredili?“

„Ne. V grob so ga položili.“

Pomočal je, premišljeval.

„Ne veš, grob so —“

— zapečatili.“

„Pa je to pomagalo? Ali je ostal v grobu?“

„Ne!“

„Kaj pa?“

„Vstal je iz groba.“

„Glej, Nande“, — tudi meni so silile solze v oči in komaj sem govoril. — „Tako so položili v grob našo domovino, našo drago, krasno Koroško. In ne dovolj tega. Zapečatili so grob, zapečatili sovražniki in prijatelji z državnimi pečati in s svojimi podpisi. A kakor je prišlo jutro velike noči, vstajenja dan, za gospoda Jezusa, tako bo prišel vstajenja dan za našo ubogo domovino. Prosi gospoda Jezusa, da pride kmalu. Poljubi Gospoda!“

— Prijel je križ z obema rokama, pritisnil na okrvavljeno lice dolg poljub in glasno ihtel je prosil: „Gospod Jezus, kmalu, kmalu!“

Okrenil sem se vstran, da otrok ni videl mojih solz. Ko sem vzela razpelo spet v roko, sem zamišljen strmel nekaj hipov v trpečo, a vendar sladko in ljubeznivo polno obličje. Tiho sem vzkljikal: „Gospod naš in Bog, če se naša bolest, naj te gane bolest in trpljenje naših malih. Usmili se, reši nas, o Gospod, Bog vsemogočni!“

Naročilnica za knjige

Poslajte mi, prosim, po povzetju naslednjo knjigo (naslednje knjige):

..... izvod(ov)	Gregorčič: Izbrane pesmi, pl., 370 str.	šil. 12.50
..... "	Kotnik: Slov.-angleški slovar., pl., 680 str.	šil. 51.—
..... "	Kranjec: Pomlad, ppl., 300 str.	šil. 16.—
..... "	Prežih: Borba na tujih tleh, ppl., 225 str.	šil. 10.—
..... "	Zupančič: Mehurčki, ppl., 45 str.	šil. 15.50
..... "	Bevk: Kresna noč, pl., 314 str.	šil. 16.50
..... "	Cankar: Izbrani spisi, II., pl., 427 str.	šil. 28.50
..... "	Cankar: Izbrani spisi, III., pl., 518 str.	šil. 30.—
..... "	Cankar: Izbrani spisi, IV., pl., 425 str.	šil. 29.50

(Knjigo, ki jo želite, podčrtajte!)

(podpis)

Knjige so vezane v platno (pl.), polplatno (ppl.) ali pa broširane (br.)

Velika mesta v ZDA in Kanadi

Zadnje štetje prebivalstva v ZDA leta 1950 in v Kanadi leta 1951 je pokazalo znatno naraščanje prebivalstva nasploh, prav posebno pa še naraščanje mesta. Urbanizacija napreduje s hitrimi koraki. Že leta 1920 je živelo 51% vsega prebivalstva ZDA v mestih, po zadnjem štetju 1950 pa že 59%, medtem ko jih je bilo pred sto leti komaj 15%. Predvsem pa se vidi napredek milijonskih mest, katerih je danes v ZDA pet: New York, Chicago, Filadelfija, Los Angeles in Detroit. Ta mesta so imela 1930 12,3% prebivalcev ZDA, 1950 pa so jih imela 19,5%. Med temi mesti je največji New York, ki je bil vedno največje ameriško mesto. Danes šteje okoli osem milijonov ljudi. Chicago je drugo največje mesto v ZDA, ki je imelo leta 1840 komaj 4500 prebivalcev, sedaj pa jih šteje že 3,621.000 in je zaradi tega prišla Filadelfija na tretje mesto z 2,072.000 prebivalci. Največji napredek pa izkazuje Los Angeles, ki je imel v začetku stoletja komaj 100.000 prebivalcev, sedaj pa jih ima že 1,970.000. Če bo mesto raslo v tem tempu, bo v prihodnjih desetih letih postalo večje kot Filadelfija. Na petem mestu med milijonskimi mesti je Detroit, ki sicer ne izkazuje tako hitrega napredka kot Chicago, vendar pa izredno hitro napreduje. Pred 50 leti je bil Detroit po številu prebivalstva na 13. mestu med ameriškimimi mesti, danes je že na petem. Mesta pa, ki so bila nekdanj med velikimi v ZDA, so zaostala, ker se v njih nista razvili industrija in trgovina v taki meri, kakor v naštetih petih velikih mestih. Boston, Baltimore in New Orleans so bila nekdanj med petimi velikimi mesti, danes pa zaostajajo za sedanjimi velikimi mesti. Med drugimi znanimi mesti je bil Cleveland samo enkrat na petem mestu. Seveda pa veljajo te številke za širše mestno področje.

Samo mestno področje New York ima na primer po štetju 1950 5.020.000 prebivalcev. Podoben je položaj v Kanadi, ki ima sedaj že dve milijonski mesti, če upoštevamo širši obseg mesta. To sta Montreal z 1,395.000 prebivalci in Toronto z 1,117.000 prebivalci, v začetku stoletja sta bila komaj mesti z 268.000 in 208.000 prebivalci. Največji napredek pa izka-

zuje mesto Vancouver, ki je imelo pred 50 leti komaj 29.000 prebivalcev, sedaj pa jih ima že 531.000 in je na tretjem mestu med kanadskimi mesti. Nadalje je izredno naraslo mesto Edmonton: od 3000 pred 50 leti na sedanjih 173.000, kar je pripisovati temu, da je mesto sedaj središče kanadske petrolejske industrije, ki se je posebno razvila v zadnjih letih.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zetje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podelželo ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.
Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 20. junij

8.45 Za naše malčke. Kaj vemo o povodni televiziji — 10.00 Solska oddaja — 11.00 Veder dopoldne — 14.30 Zeli si kaj! — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30 Slušna igra — 16.15 Filmski magazin — 18.00 Pogled v svet — 20.15 Športna poročila — 20.20 Vedra oddaja.

Nedelja, 21. junij

7.15 Sonce čez hriček gre, pesmi v nebo done... — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 18.45 Sport in glasba — 20.05 Glasba iz Dunaja.

Ponedeljek, 22. junij:

10.45 Veder dopoldne — 14.30 Slovenska poročila in objave. Teden in mi. Mojstri besede — 20.15 Slučaj „Barbarosa“ k obletnici nemško-sovjetskega vojnega izbruha.

Torek, 23. junij

11.00 Solska oddaja — 14.30 Slovenska poročila in objave. Zdravniški vedež. Hodil po zemlji sem naši... — 15.30 Za ženo in dom — 18.30 Kulturno zrcalo meseca — 20.15 Vedra oddaja.

Sreda, 24. junij

10.45 Iz ženskega sveta — 14.30 Slovenska poročila in objave. Kmetijska oddaja — 20.15 Umetnost gosli.

Četrtek, 25. junij

10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 14.30 Slovenska poročila in objave. Pri klavirju Bojan Adamič — 15.30 Valčki — 20.15 Valček, polka, foks in tango.

Petek, 26. junij

10.45 Za dom — 11.00 Solska oddaja — 14.30 Slovenska poročila in objave. To in ono iz vsega sveta — 16.30 Vsi otroci poslušajo — 18.45 Kmečka oddaja — 20.45 Operetni koncert — 21.15 Štajerske življenjske slike.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.
Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 20. junij

13.00 Jezikovni pogovori — 13.10 Znane melodije — 13.50 Kulturni pregled — 16.40 Slovenske narodne pesmi — 17.20 Za pionirje — 19.10 Zabavna glasba — 20.00 Pester sobotni večer — 22.15 Zabavna glasba.

Nedelja, 21. junij

6.30 Med glasbo nasveti kmetovalcem — 8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko dopoldne — 9.00 Literarno-glasbena oddaja — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.30 Odlomki iz znanih baleto — 12.00 Oddaja za Beneške Slovence — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 12.45 Zabavna glasba — 13.00 Za naše kmetovalce — 13.10 Zeleni ste — poslušajte! — 15.10 Za prijetno nedeljsko popoldne okroglo in poskočne — 15.45 Radijska igra — 16.45 Pri naših pevcih in godcih na vasi... — 20.00 Opera.

Ponedeljek, 22. junij:

12.45 Pester spored slovenskih narodnih pesmi — 13.40 Od melodije do melodije — 14.00 Okno v svet — 15.45 Razgovor z režiserji in igralci ljudskih odrov — 18.00 Za dobro voljo polke, valčki, marzurke in še kaj — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Simfonični koncert Radia Ljubljana.

Torek, 23. junij

12.45 Med glasbenim sporedom kulturni drobiž — 14.40 Nekaj valčkov in polk — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 Kulturni pregled — 17.10 Z mikrofonom pri naših mladih pevcih... — 18.20 Literarna oddaja — 20.00 Odlomki iz Verdijeve opere „Aida“.

Sreda, 24. junij

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Z obiskov pri pionirjih — 13.15 Pester glasbeni spored — 14.40 Igrajo vam mali zabavni ansambli — 15.15 Pri nas doma... — 15.50 Zdravstveni nasveti — 18.45 Poje dekliški zbor X. gimnazije v Ljubljani — 20.00 Koncertni valčki.

Četrtek, 25. junij

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 14.00 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 15.15 Pisan spored zabavnih zvokov — 16.00 Oddaja za žene — 17.10 Z veselo pesmijo doma in po svetu — 17.50 Iz življenja in dela enot JLA — 18.20 Novosti iz literature — 20.00 Malo od večera in malo od danes — 20.00 Koroška ohcet, Prleško gostovanje in Prekmurski svatbeni plesi.

Petek, 26. junij

12.00 Igrajo veliki zabavni orkestri — 12.45 Pester spored slovenske narodne in umetne glasbe — 15.45 Radijska univerza — 17.10 Glasbene slike v izvedbi pihalnih godb — 17.30 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.20 Svet v satiri in humorju — 20.00 Večerni orkestralni spored — 20.45 Egon Tomc: Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Revija filmske, plesne in zabavne glasbe.

Poskusi, kako bi preprečili točo

Kako nastane toča, o tem se je že mnogo pisalo. Le o tem, kako bi mogli preprečevati veliko škodo, ki jo toča vsako leto povzroča zdaj v tem, zdaj v drugem kraju, še nismo dosti brali. Ko je lani mučila obsežne kraje silna suša, so vsaj za tolažbo, da bo nekoč mogoče premagati tudi to kmetovo nadlogo, pisali o ustvarjanju umetnega dežja. Ob tej priliki so omenili srebrni jodid, ki bi, če bi ga razpršili med oblake, izsilili iz njih vodo — deževalo bi. Prav s to kemično snovjo z uspehom preprečujejo tudi zmrzovanje vodnih kapljic v oblakih, ki se nahajajo 2000, 3000 ali še več tisoč metrov visoko. V višini 6 do 7 tisoč metrov je namreč že okoli 30 stopinj Celzija pod ničlo, zato iz take višine lahko pada kakor jajce ali jabolko debela toča, tudi ledeni rogljici bi lahko uničevali naše posevke.

Potem, ko so pogumni letalci ugotovili, kako nastaja toča, je Francoz Ruby premišljeval, kako bi preprečil zmrzovanje vodnih hlapov v oblakih. Izumil je raketo, ki je v svojem zgornjem delu napolnjena s srebrnim jodidom. Ta kemična snov je pri navadni temperaturi rumen prašek, ki nima na sestav oblaka prav nobene vpliva. Kakor hitro pa raketa eksplodira, nastane silna vročina do 1500° Celzija, zaradi česar se ta rumeni prašek — srebrni jodid takoj spremeni v plinsko stanje, torej v paro srebrnega jodida. Zaradi nizke okolne temperature oblaka in podhlajenih kapljic se ta para naenkrat zgosti v kristale srebrnega jodida. En sam gram srebrnega jodida da več milijonov kristalov. Vsak tak za naše oko neviden kristaleček je jedro, okoli katerega primrzujejo podhlajene kapljice. Ta točina zrna pa seveda ne morejo biti debelejša kakor zrna riža ali kaše, ki ne bi povzročila velike škode. Ker se pa na poti do zemlje ta drobna zrna toče še topijo, nas zaliva navaden dež. To je prva prednost Rubinove rakete proti toči.

Druga pa je ta, da močna eksplozija rakete pretrese zrak in razprši, tudi vrtnice med oblaki, ki sicer pospešujejo zmrzovanje in debele- nje vodnih kapljic.

Na ta način preprečujejo nastanek toče v Franciji že od leta 1936. V Italiji pa so to metodo uvedli leta 1949. Tudi v Švici nočejo z- ostajati. V okolici Locarna s takimi sredstvi ču- vajo posevke tobaka in vinograde. Nad vino-

URADNE OBJAVE

Rok za oddajo davčnih izjav podaljšan

Ministrstvo za finance javlja, da je rok za oddajo davčnih izjav za leto 1952 za dohodninski, korporacijski in obrtni davek na splošno do 31. avgusta 1953 podaljšan. Prav tako je do istega datuma podaljšan rok za prijavo davčno obvezno zvišanje premoženja.

Šola za strežbo bolnikov v Celovcu

Na državno priznani šoli za strežbo bolnikov v deželni bolnici v Celovcu se bo pričela oktobra 1953 triletna šola za vzgojo diplom-bolniških sester in hkrati triletna šola za vzgojo bolniških sester za dojenčke in otroke.

S kolekom za 6 šilingov kolekovane prošnje za sprejem je treba osebno predložiti najpozneje do 15. avgusta v deželni bolnici v Celovcu. Prošnji je treba priložiti: rojstni list, dokaz o državljanstvu, нравstveno spričevalo, zdravniško spričevalo uradnega zdravnika, zaključno spričevalo glavne ali enakovredne šole, spričevalo o cepljenju in lastnoročno spisan življenjepis.

Pogoji za sprejem so dovršeno 18. leto starosti in ne preko 30 let, avstrijsko državljanstvo, zdravstvena in duševna sposobnost.

Kmetijska gospodarska zadruga Železna Kapla

dobavlja po najnižjih cenah:
kmetijske stroje vseh vrst, krmila, semena, gospodinjske potrebščine, različno moko.
Poslužite se ugodne nakupne možnosti!

Velesejmske cigarete

Avstrijske tobakne tovarne bodo k letošnjemu koroškemu velesejmu izdale lastne cigarete v zavojih po 25 komadov z odtiskom velesejmskega plakata. Velesejmski odbor je na svoji seji to učinkovito propagando za velesejm najtopleje pozdravil.

Močne poplave v Zgornji Avstriji

Močni deževni nalivi proti koncu preteklega tedna so povzročili v mnogih zgornjeavstrijskih vaseh velike poplave. Najhujše so povodnje divjale na področju ob zapadni železniški progi v dolini Piesting. Potok Gablitz je preplaval 300 metrov glavne ceste, ki jo je zalila voda 30 centimetrov visoko. Ves promet je bil popolnoma ustavljen. V zgornjem obtoku potoka je bilo več objektov ogroženih, več hiš so morali izpraniti in spraviti živino iz hlevov. Tudi potok Mauer je silno narasel in izstopil čez bregove ter zalil ob njem ležečo cesto v daljavi pol kilometra. V bližini Gloggnitza je zavozil na od dežja mokro cesto nek ključavničar s tovornim avtomobilom. Voz je zdrsel ter zadel v neko drevo v drevoredu. Ob sunku so se odprla vrata avtomobila in voznik je zletel na cesto, kjer je zadobil tako težke poškodbe, da jim je kmalu nato podlegel. Povodenj pa je zahtevala še dve nadaljnji smrtni žrti. Nek desetletni fant je lovil plavajoča drva ter utonil v potoku in nekemu železničarju se je na obronku potoka udrlo, da je tudi padel v vodo, kjer je utonil.

Znižane voznine za dopuste

V letošnji potovalni sezoni bodo na progah Dunaj — Beljak — Lienz, Dunaj — Salzburg — Innsbruck in Dunaj — Selztal — Bischofs-hofen avstrijskih zveznih železnic vozili dopustniški posebni vlaki za 40 odstotkov znižano voznino z zagotovitvijo prostora. Na progi južne železnice bodo posebni vlaki vsak petek oziroma soboto v prometu. Povratek poveljen po dveh, treh ali štirih tednih.

Odpošiljatelj: .....

Drucksache

znanaka

30g

Bücherzettel

Knjiga je najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti. V njej je ohranjena narodna preteklost, naša usoda, kakor se je preoblikovala iz stoletja v stoletje.

Živa in čista beseda naših največjih mož, njih misli in čustva..., njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost — vse to je ujeto v knjige...

Oton Župančič

„Naša knjiga“

CELOVEC - KLAGENFURT

Gasometergasse 10

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franco Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2. Postschießfach 17.